

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Postavení a působnost krajů v ČR

Předkládá: Antonín JÍLEK

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš LOUDA, CSc.

Klatovy 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Postavení a působnost krajů v ČR“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Klatovy, březen 2015

.....

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu bakalářské práce JUDr. Tomáši Loudovi, CSc., za odborné vedení mé bakalářské práce na téma „Postavení a působnost krajů v ČR“ a za jeho cenné rady a připomínky.

OBSAH

1. Úvod.....	1
2. Vymezení pojmů.....	3
2.1 Veřejná správa.....	3
2.2 Státní správa.....	4
3. Územní samospráva.....	6
3.1 Transformace veřejné správy.....	7
3.1.1 Ustanovení krajů.....	8
3.1.2 Jednotlivé kraje na území ČR.....	10
3.1.3 Ukončení činnosti okresních úřadů.....	15
4. Postavení krajů.....	16
5. Působnost krajů.....	17
5.1 Vymezení pojmu.....	17
5.2 Druhy působnosti.....	18
5.2.1 Samostatná působnost.....	18
5.2.1.1 Samostatná působnost při podpoře regionálního rozvoje.....	21
5.2.2 Přenesená působnost.....	23
6. Dozor.....	23
6.1 Dozor nad výkonem samostatné působnosti.....	24
6.2 Dozor nad výkonem přenesené působnosti.....	24
7. Hospodaření kraje.....	26
8. Orgány kraje.....	27
8.1 Zastupitelstvo.....	28
8.2 Rada.....	30
8.3 Hejtman.....	32
8.3.1 Zvláštní orgány kraje.....	33
8.4 Krajský úřad.....	33
9. Kraje v očích veřejnosti.....	34

9.1 Volby 2012.....	36
10. Plzeňský kraj.....	38
11. Závěr.....	40
12. Resumé.....	41
13. Seznam literatury.....	43
14. Seznam příloh.....	45

1. Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybral „Postavení a působnost krajů v ČR“. Toto téma je velice zajímavé, neboť kraj jako takový zná každý. Většinou jde ovšem o povrchové registrování kraje v rámci sdělovacích prostředků, kdy velká část obyvatel zná pouze základní atributy kraje, jako je jeho název, vymezené území, popř. jméno hejtmána kraje. Jak však takový kraj funguje a z jakých částí se skládá, neví převážná část obyvatel. Hodně lidí si již také nepamatuje, že to není tak dávno, kdy se o krajském zřízení teprve rozhodovalo. Nechybělo mnoho a místo něj jsme mohli v České republice mít zřízení zemské, o čemž se ještě v druhé polovině devadesátých let vedli četné polemiky a spory, jelikož tehdejší Ústava ČR obsahovala jak název kraje, tak i země. O definitivní podobě uspořádání České republiky a o zřízení krajů se rozhodlo až v roce 1997 přijetím ústavního zákona o zřízení krajů. Tímto bylo rozhodnuto, že regionálním článkem na našem území budou kraje a nikoliv země.

Kraje jako takové začaly plnit svou funkci jako vyšší územně samosprávné celky od 1. 1. 2000. Přestože přípravě krajského zřízení bylo věnováno mnoho času a zavedení krajů bylo neustále odkládáno, již v prvních dnech a měsících jejich fungování se začaly projevovat určité problémy, pramenící často z nepřiliš domyšlených právních norem a celkové nepřipravenosti na vznik nového stupně samosprávy

Veřejná správa je rozdělena na státní správu a samosprávu a je považována za základní prvek demokratického státního zřízení. Otázkou, jak nejlépe charakterizovat veřejnou správu se zabývá velké množství publikací, kdy nejčastěji je charakterizována jako správa veřejných věcí ve veřejném zájmu. Součástí samosprávy je i územní samospráva, která je samotnému občanovi blízko a nejlépe vystihuje základní princip demokracie, tj. vládu lidu, kdy převážně v obecní samosprávě je to právě samotný občan, který má možnost svůj názor vyjádřit například na zasedání obecního zastupitelstva mnohem snáze, než-li by svůj názor vyjádřil například v Parlamentu ČR.

Kraje jako součást územní samosprávy jsou samozřejmě i indikátorem existujícího politického režimu a jeho změn, jelikož již samotná existence samosprávy v jakékoliv formě je neklamnou známkou demokratického systému dané země. Kraj je jakýsi mezičlánek mezi obcí a státem, kdy do vedení kraje jsou voleni převážně osobnosti, které se před tím uplatnili v politice obecní a mají s územní samosprávou zkušenosti a v dřívější době dokázali, že umí vést územní samosprávný celek tou správnou cestou, to je k rozvoji a prosperitě jimi

spravovaného území. U takových lidí je pak předpoklad, že mohou svou práci dělat dobře. Ne vždy tomu tak je.

Cílem této bakalářské práce není podrobné rozebrání jednotlivých struktur kraje, ale seznámení čtenáře s krajem jako takovým a přiblížit mu obecně, co to vlastně kraj je, jak vyšší územně samosprávné celky po listopadu 1989 vznikly, jaké jsou jeho úkoly atd.

Práce je rozdělena na osm základních částí. V první části jsou čtenáři přiblíženy obecné a teoretické pojmy a podstata veřejné správy. Též je seznámen se správou státní, aby se dostal do problematiky tématu dále uvedeného. Část druhá je věnována územní samosprávě, její transformaci a ustanovení krajů jako takových. Dále je zde krátká charakteristika všech 14 vyšších územně samosprávných celků na území České republiky - jejich rozloha, počet obcí na území kraje, počet obyvatel aj. Další dvě části se věnují stěžejním tématům práce, které jsou uvedeny v samotném názvu práce. Jsou jimi postavení a působnost krajů. Tyto části charakterizují krajské zřízení jako takové a poskytnou čtenáři pohled na to, co to vlastně kraj je, jaké jsou jeho úkoly ať už v samostatné nebo přenesené působnosti. Pátá část pojednává o financování kraje a seznámí čtenáře s tím, kde kraj získává finanční prostředky na to, aby mohl rozvíjet své území a spravovat v samostatné působnosti své a v přenesené působnosti i státní záležitosti. Část šestá zabývající se dozorem a kontrolou nad výkonem samostatné a přenesené působnosti kraje. Sedmá část seznámí čtenáře s jednotlivými orgány kraje a poslední kapitola se snaží postihnout kraj očima široké veřejnosti.

Laickému čtenáři má práce poskytnout základní přehled o krajském zřízení a srozumitelnou formou ho uvést do daného tématu. Práce může posloužit k orientaci veřejnosti v problematice kraje a k pochopení postavení a působnosti krajů na území České republiky.

2. Vymezení pojmů

2.1 Veřejná správa

Pojem "správa" se vyskytuje v běžném jazyce a má široký rozsah a obsah. Obecně lze tento pojem vymezit jako řízení záležitostí.

Veřejná správa bývá nejčastěji definována jakožto správa veřejných záležitostí vykonávaná ve veřejném zájmu. Z toho je pak odvoditelné, že správa veřejná je činností vykonávanou ve prospěch společnosti, sleduje uspokojení potřeb blíže nespecifikovaného okruhu osob, sleduje obecně prospěšný, neboli veřejný zájem. Při této definici veřejným zájmem máme na mysli například zájem společnosti na dodržování lidských práv a svobod, na veřejném zdraví, ochraně osob a majetku, na dobré úrovni vzdělávání apod.

Veřejná správa disponuje důležitou součástí a tím je veřejná moc. Tato moc umožňuje autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech jiných subjektů. Je třeba zdůraznit a podtrhnout, že základní zásada, která je ovšem pro veřejnou správu typická, jest zásada zákonnosti. Pro činnost veřejné správy, kterou se uplatňuje veřejná moc, je nutné nalézt zákonný základ, tady právní úpravu k takovéto činnosti v zákoně, případně v jiném právním předpise vydaném na základě zákona. A také samotné správní orgány nemohou existovat, aniž by jejich organizační vznik nebyl podmíněn zakotvením v právním řádu.

Samotný pojem veřejná správa, jakožto výraz veřejné moci, je užívám jak v tzv. organizačním pojetí, kdy se jím rozumí orgány veřejné správy, tak v tzv. funkčním pojetí, kdy jde prakticky o výkon veřejné správy jakožto výkon podzákonné a nařizovací činnosti těchto orgánů¹

Veřejná správa se zaměřuje jednak na výkon řídicích, resp. nařizovacích pravomocí a jednak na zabezpečení veřejných služeb. To souvisí s vlastní podstatou správy jako společenské činnosti a jejím obecným pojmovým vymezením. Správou se tak v podstatě chápe společenské řízení, které však má určité specifické rysy a realizuje se ve specifických formách. Toto pojetí veřejné správy je pojetím funkčním, a to na rozdíl od pojetí organizačního, kdy se veřejnou správou nerozumí činnost, nýbrž soustava orgánů, která veřejnou správu (jako činnost) vykonává.²

¹ Průcha, P.: Správní právo, Masarykova univerzita, Brno 2007, s. 50

² Průcha, P.: Správní právo, Masarykova univerzita, Brno 2007, s. 51

Pod pojmem veřejná správa se skrývají dva subsystémy. První složkou je státní správa, která je odvozena od podstaty a poslání státu, který jejím prostřednictvím realizuje výkonnou moc, a to především realizací zákonů. Druhou složkou je samospráva, pro kterou je charakteristické, že se jedná o veřejnou správu vykonávanou jinými veřejnoprávními subjekty než státem, pokud je zákonem do jejich odpovědnosti svěřena. Zatímco základní funkcí státní správy je aplikace zákonů a v širším smyslu realizace státní politiky, funkcí samosprávy je především vedení záležitostí určitého společenství (např. obce) a jeho zájmů. Jako příklady státní správy proto lze uvést vydávání stavebního povolení, zápisy do matriky, vydávání občanských průkazů a pasů, zatímco pod samosprávou si představíme územní plánování, údržbu místních komunikací, starost o školy v obci, o obecní zeleň apod.³

Podle Čmejrků veřejná správa zahrnuje správní činnosti a úřady, které uskutečňují veřejnou politiku a působí ve veřejném zájmu. Veřejná správa zahrnuje jak výkon státní správy, tak výkon samosprávy - ta v sobě zahrnuje samosprávu územní (např. obecní či krajskou) a zájmovou (např. profesní komory).⁴

2.2 Státní správa

Státní správa je právě ta část veřejné správy, která se uskutečňuje jménem a v zájmu státu. Realizuje ji stát prostřednictvím státních orgánů. Svou povahou je státní správa spojena s výkonnou mocí, konkrétně s vykonáváním zákonů. Až do roku 1990 byla státní správa jedinou složkou veřejné správy, neboť samosprávu jako demokratický prvek, veřejná správa po celá desetiletí nezahrnovala. Charakteristiku státní správy jako činnosti lze vyjádřit tak, že jde o činnost vykonávanou ve veřejném zájmu, která má podzákonný, výkonný a nařizovací charakter.

Podzákonnost veřejné správy je spatřována v její vázanosti zákony. Ústava České republiky vytváří hranice činnosti státní správy, když stanovuje, že státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Tím se zásadně odlišuje od postavení soukromých subjektů, protože zatímco ty mohou vše, co jim zákon nezakazuje, správní orgány mohou jen to, co jim zákon výslovně umožní.

³ Sciskalová, M., Gongol, T.: Základy správního práva a veřejné správy, Karviná 2006, s.10 - 11

⁴ Čmejrek, J., Kopřiva, R.: Základy veřejné správy, ČZU, Praha 2007, s. 6

Výkonný charakter státní správy souvisí s realizací veřejné moci ve státě a jeho podstata spočívá v provádění zákonů. Na existenci státní správy v tomto ohledu stojí realizace zákonů ve veřejném životě našeho státu. Pro každý stát je proto důležité mít správu co nejvíce efektivní, aby nedocházelo k disproporcím mezi zákony předpokládaným stavem a jejich skutečným uplatněním v praxi.

Vedle podzákonného a výkonného charakteru nese v sobě státní správa také nařizovací atribut, který souvisí s tím, že veřejná správa vystupuje jako autorita veřejné moci. Vychází z mocenského postavení státních orgánů ve vztahu k těm, vůči kterým je vykonávána a projevuje se svou závazností a vynutitelností i proti jejich vůli. Konkrétně jde o možnost orgánů státní správy vydávat individuální správní akty (rozhodnutí) a normativní správní akty (vyhlášky, nařízení).

Za účelem naplnění svých úkolů stát zřizuje soustavu hierarchicky uspořádaných orgánů, mezi kterými existují vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Tyto mocenské vztahy jsou typické právě pro státní správu a odlišují ji od samosprávy. Výkon státní správy představují zejména vláda České republiky, ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy, územní orgány státní správy, veřejné ozbrojené sbory. Na výkon státní správy se kladou požadavky zákonnosti, efektivity, účelnosti či hospodárnosti provádění státní správy jako nástroje vládní politiky a ty vyžadují nejen metodické řízení podřízených správních úřadů, ale nevylučují ani konkrétní pokyny správním úřadům nižších stupňů k vedení řízení tam, kde existuje zvlášť výrazný obecný zájem na rozhodnutí, které bude zákonné, efektivní, bez průtahů přijaté, atd.

Státní správu členíme na ústřední státní správu, vykonávanou státními orgány s celostátní působností jakými jsou ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy a územní státní správu vykonávanou státními orgány s omezenou místní působností. Sem patří například úřady práce, finanční úřady, úřady obcí a krajů vykonávající státní správu v přenesené působnosti apod.

Prioritně státní správu vykonávají orgány státu, v určitých případech však může být výkon státní správy přenesen na základě zákona také na orgány obcí a krajů, tedy orgány samosprávných celků. Možnost přenést výkon státní správy vyplývá přímo z Ústavy České republiky. Samosprávné organizace potom vykonávají státní správu v tzv. přenesené působnosti. Tato koncepce vychází z tzv. smíšeného modelu, samosprávné územní celky pak

vykonávají vedle vlastní samosprávné moci (samostatná působnost) svěřenou část výkonu státní moci (přenesená působnost), jako orgány dekoncentrované státní správy.⁵

3. Územní samospráva

„Samospráva je právo uspořádat a řídit část veřejných záležitostí ve vlastním zájmu a ve vlastní odpovědnosti. Své úkoly plní samospráva vlastními silami a prostředky.“⁶

Pojem územní samosprávní celek uvádí Ústava ČR v čl. 8. Územní samosprávní celky pak dělíme do dvou skupin – základní územní samosprávní celky (neboli obce) a vyšší územní samosprávní celky (neboli kraje). Jinými slovy je můžeme charakterizovat jako územní společenství občanů mající právo na samosprávu.

Dle názoru Cogana je územní samospráva výkonnou mocí pro určité území, uskutečňovaná v rámci zákonů veřejnoprávních korporací nezávisle na vládě a státní správě, a to při účasti spravovaných.⁷ Oba výše uvedené celky mají některé společné znaky. Co se týká financí, mají vlastní majetek a hospodaří dle svého rozpočtu. Též vykonávají svoji působnost jak samostatnou, tak přenesenou.

Každá část naší republiky je součástí nějaké obce. Výjimkou jsou tzv. „vojenské újezdy“. Zde se jedná o území státu, která slouží výhradně k zajištění obrany státu a výcviku armády. Právní úpravu tohoto faktu nalezneme v zákoně č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

Ústava ČR čl. 100 odst. 3 a čl. 101 odst. 4 vymezuje pro samosprávné celky určité garance a to takové, že pouze ústavním zákonem je možno vytvořit nebo naopak zrušit vyšší územní samosprávní celek. A dále pak fakt, že stát může zasahovat do činnosti územních samosprávních celků pouze, vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem stanoveným zákonem.

⁵ Sciskalová, M., Gongol, T.: Základy správního práva a veřejné správy, Karviná 2006, s.15-16

⁶ Horzinková, E. Novotný, V. Základy organizace veřejné správy v ČR, 2008, nakl. Aleš Čeněk, str. 13

⁷ Cogan, R.: Krajské zřízení, ASPI, Praha 2004, s.18

3.1 Transformace veřejné správy

Polistopadová reforma veřejné správy byl dlouhý a složitý proces změn, významných i méně významných, ovšem v každém případě důležitých. Komunistický, totalitní režim se přeměnil na demokratický. Na základě ústavního zákona č. 294/1990 Sb.,⁸ došlo ke zrušení místních, okresních i krajských národních výborů. Tímto zákonem pak bylo ústavně zakotveno právo obcí na samosprávu a základní územní jednotkou se stala obec.

Na úrovni obcí bylo obnoveno obecní zřízení (zákon č. 367/1990 Sb.), na okresní úrovni byly vytvořeny okresní úřady (zákon č. 425/1990 Sb.), které ovšem měly existovat jen přechodně. Jejich hlavní funkcí byl výkon státní správy v jejich územních obvodech. Původně zamýšlené 2-leté období se však protáhlo na více než 10 let.

Krajské národní výbory byly zrušeny, zatím bez náhrady. S vytvořením jejich nástupců se počítalo (viz Ústavní zákon č.1/1993 Sb.), ve které bylo zmíněno vytvoření vyšších územních celků. V té době se ještě nevědělo, zda půjde o kraje nebo země, tedy o krajské nebo zemské zřízení.

Proces přeměny znamenal jednoznačně přiblížení se evropskému pojetí veřejné správy. Cílem bylo dosáhnout obdobného modelu i parametrů veřejné správy jako je to běžné v ostatních vyspělých demokratických zemích Evropy. Celý proces reformy byl samozřejmě podpořen zájmem naší republiky stát se co nejdříve členem Evropské unie.

K nutnosti a naléhavosti vytvoření VÚSC vedla potřeba decentralizace (ta je v obecné rovině chápána jako jeden z významných znaků demokracie), tj. posunout procesy v oblasti rozhodování do jednotlivých regionů. K uskutečnění plánovaného záměru však vedla cesta dlouhá a mnohdy velmi trnitá. Odborníci i politici se přeli, jak by měla budoucí samospráva vypadat, kolik celků by mělo vzniknout a jaké kompetence by měly mítí.⁹

⁸ Ústavní zákon č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava ČR

⁹ Hledíková Z., Janák J., Dobeš J., Dějiny správy v českých zemích od počátku po současnost, Praha: Lidové noviny 2005, s.481)

3.1.1 Ustanovení krajů

Reforma veřejné správy znamenala jednoznačně přiblížení se evropskému pojetí veřejné správy. Cílem bylo dosáhnout obdobného modelu a parametrů veřejné správy jako je to běžné v ostatních vyspělých demokratických zemích Evropy. Celý proces reformy byl samozřejmě podpořen zájmem naší republiky stát se co nejdříve členem Evropské unie.

Kraje byly ustanoveny na základě Ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Nabytím účinnosti tohoto zákona – tedy dnem 1. 1. 2000 datujeme vznik 14 krajů:

1. Hlavní město Praha
2. Středočeský kraj
3. Budějovický kraj (přejmenován na Jihočeský kraj)
4. Plzeňský kraj
5. Karlovarský kraj
6. Ústecký kraj
7. Liberecký kraj
8. Královehradecký kraj
9. Pardubický kraj
10. Jihlavský kraj (přejmenován na Kraj Vysočina)
11. Brněnský kraj (přejmenován na Jihomoravský kraj)
12. Olomoucký kraj
13. Ostravský kraj (přejmenován na Moravskoslezský kraj)
14. Zlínský kraj

Dvakrát byly některé z krajů přejmenovány: poprvé k 31. květnu 2001 (dnem vyhlášení) novelizačním ústavním zákonem č. 176/2001 Sb. byly přejmenovány: Budějovický kraj na Jihočeský kraj, Jihlavský kraj na kraj Vysočina, Brněnský kraj na Jihomoravský kraj a Ostravský kraj na Moravskoslezský kraj. Podruhé se tak stalo pak ústavním zákonem 135/2011 Sb. k 1. srpnu 2011 - kraj Vysočina na Kraj Vysočina.

Nejdůležitější právní úpravou v celé věci se stalo schválením tří zákonů - zákon č. 129/2000 sb., o krajích (resp. pro hlavní město Prahu zákon č. 131/2000 sb., o hlavním městě Praze) a zákon č. 130/2000 Sb. o volbách do zastupitelstev krajů.¹⁰

Mnoho změn způsobil také zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze. V tomto zákoně byly dány prvotní okruhy působnosti nově vzniklých krajů. Zásadní a zcela klíčové byly činnosti, které byly vymezeny do tzv. samostatné působnosti krajů. Pro zabezpečení práce na těchto činnostech musely být kraje samozřejmě vybaveny příslušným majetkem, se kterým samostatně hospodaří. Základ majetků krajů je obsažen v zákoně č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů.

Zákon zřizující nové kraje měl vstoupit v platnost v lednu 2000. Nicméně zpoždění ve schvalování legislativy o volbách a reformě státní správy způsobilo, že první volby do krajské samosprávy proběhly až 12. listopadu 2000 a nová krajská shromáždění začala pracovat až od ledna 2001.

Krajům byla předána působnost ve 4 oblastech: školství (zejména střední), zdravotnictví, správa silnic II. a III. třídy a dopravní obslužnost, tedy odvětví do té doby poměrně zanedbávaná (snad vyjma školství).¹¹ Hospodářské otázky byly posléze upraveny zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (250/2000 Sb.) a zákonem o rozpočtovém určení daní (243/2000 Sb.).

Mimo to kraje a krajské orgány musí zabezpečovat příslušný rozsah výkonu tzv. přenesené působnosti, který se následně ještě rozšířil v souvislosti s transferem agend ze zrušených okresních úřadů.¹²

Nutno ovšem v této kapitole poznamenat, že kraje, jež vznikly 11. dubna 1960 vyhlášením zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, doposud existují. Jejich orgány (krajské národní výbory) byly ustaveny téhož roku, v roce 1990 byly ale zrušeny. Samostatnou územní jednotkou, která je jim postavena na roveň, je podle téhož zákona území hlavního města Prahy.

¹⁰ Čmejrek, J., Kopřiva, R.: Základy veřejné správy, ČZU, Praha 2007, s. 22

¹¹ Cogan, R.: Krajské zřízení, ASPI, Praha 2004, s.48

¹² Průcha, P.: Správní právo, Masarykova univerzita, Brno 2007, s. 190

Česká republika se tedy stále územně člení na:

1. Hlavní město Praha
2. Středočeský kraj se sídlem v Praze
3. Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích
4. Západočeský kraj se sídlem v Plzni
5. Severočeský kraj se sídlem v Ústí nad Labem
6. Východočeský kraj se sídlem v Hradci Králové
7. Jihomoravský kraj se sídlem v Brně
8. Severomoravský kraj se sídlem v Ostravě

Zrušení „starých“ krajů již bylo v parlamentu vládou v roce 2005 navrhováno, zatím k tomu však nedošlo, takže souběžně existují v České republice dvě různé soustavy krajů.

3.1.2 Jednotlivé kraje na území České republiky

Níže uvedené kraje jsou řazeny sestupně podle jejich rozlohy. Údaje o počtu obyvatel jsou nejnovější (r. 2014) údaje Českého statistického úřadu, kdy tyto se mohou mírně lišit od údajů Ministerstva Vnitřní záležitostí ČR.

Středočeský kraj

Středočeský kraj leží uprostřed Čech. Velikostí, počtem obyvatel i počtem obcí je největším krajem České republiky. Jeho rozloha je 11015 km², což je téměř 14 % území ČR. Kraj zcela obklopuje hlavní město Prahu a sousedí téměř se všemi českými kraji kromě Karlovarského kraje a krajů moravských. Území kraje se dělí na 12 okresů, ve kterých žije celkem 1 312 481 obyvatel. Jsou to okresy Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha – východ, Praha – západ, Příbram a Rakovník. Ve Středočeském kraji je 1145 obcí, ze kterých je vyčleněno 26 jako správní obvody obcí s rozšířenou působností a 55 jako správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem.

Jihočeský kraj

Jihočeský kraj leží na jihu Čech, malá část již zasahuje na Moravu. Do 30. května 2001 byl krajem Budějovickým. Na severu sousedí se Středočeským krajem, na západě s Plzeňským krajem na severovýchodě s krajem Vysočina a na východě s Jihomoravským krajem. V kraji žije 637 143 obyvatel na rozloze 10 056 km². Jihočeský kraj je územně vymezen sedmi okresy. Jsou jimi České Budějovice, které jsou zároveň sídlem kraje, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. V kraji je 623 obcí, ze kterých je správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 37 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Plzeňský kraj

Plzeňský kraj se rozprostírá na jihozápadě České republiky. Svoji rozlohou 7 561 km² se řadí na třetí místo mezi kraji, počtem obyvatel 574 688 je však až na místě devátém. Po Jihočeském kraji je druhým nejdříve zalidněným krajem v České republice. V kraji je 15 obcí s rozšířenou působností, 35 obcí s pověřeným obecním úřadem, celkem je v kraji 501 obcí. Plzeňský kraj je územně vymezen sedmi okresy. Jsou jimi: Plzeň – město, Plzeň – jih, Plzeň – sever, Klatovy, Domažlice, Rokycany a Tachov.

Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj leží na jižní a částečně střední Moravě. Rozprostírá se na území o rozloze 7196,5 km² a má 1 117 158 obyvatel, kteří žijí celkem v 673 obcích. Sousedí s pěti kraji - Jihočeským, Vysočina, Pardubickým, Zlínským a Olomouckým krajem. Jeho území tvoří 7 okresů, kterými jsou Brno – město, Brno – venkov, Hodonín, Břeclav, Blansko, Vyškov a Znojmo. Krajským městem je Brno, které je druhým největším městem České republiky a největším městem Moravy. V kraji se nachází 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 34 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Kraj Vysočina

Kraj Vysočina se rozprostírá ve středu České republiky, na pomezí Čech a Moravy a jeho rozloha je 6795 km². Má společné hranice se čtyřmi kraji, Pardubickým, Jihočeským, Středočeským a Jihomoravským. Krajským městem je Jihlava, což je největší město. Je zde

celkem 704 obcí, ve kterých žije 510 099 obyvatel. Člení se na pět okresů a to Jihlava, Pelhřimov, Havlíčkův Brod, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Má 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 26 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj se nachází v nejvýchodnější části České republiky. Sousedí se Zlínským krajem a krajem Olomouckým. Je zde 6 okresů, kterými jsou Ostrava – město, Bruntál, Nový Jičín, Opava, Frýdek – Místek a Karviná. Žije zde 1 218 732 lidí na území o rozloze 5 427 km². V Moravskoslezském kraji je 300 obcí, z kterých je 22 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Krajským městem je Ostrava.

Ústecký kraj

Ústecký kraj leží na severozápadě Čech a sousedí se čtyřmi dalšími kraji a to Karlovarským, Plzeňským, Středočeským a Libereckým krajem. Území kraje je vymezeno sedmi okresy: Ústí nad Labem, což je zároveň sídlo kraje, Děčín, Teplice, Most, Chomutov, Louny a Litoměřice. Tento kraj se rozprostírá na území o rozloze 5335 km² a má 824 160 obyvatel žijících v 354 obcích. Je zde 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Olomoucký kraj

Olomoucký kraj leží ve střední a severozápadní části Moravy (většina území), a také na severozápadě Českého Slezska (téměř celý okres Jeseník). Na východě sousedí s Moravskoslezským krajem, na jihovýchodě se Zlínským krajem, na jihozápadě s Jihomoravským krajem a na západě s Pardubickým krajem. Na severu hraničí s polskými vojvodstvími Dolnoslezským a Opolským. Ke členění na 5 okresů Olomouc, Přerov, Prostějov, Jeseník a Šumperk. Dále se administrativně dělí na 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a na 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Rozprostírá se na rozloze 5267 km² a žije na něm 636 015 obyvatel v 399 obcích. Krajským městem je Olomouc.

Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj leží na severovýchodě Čech a sousedí se třemi kraji, Libereckým, Středočeským a Pardubickým. Žije zde 551 689 obyvatel na rozloze 4 578 km². Krajským městem je Hradec Králové, který je největším městem královéhradeckého kraje. Jeho území se člení na pět okresů. Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Je zde 448 obcí, ze kterých je 15 s rozšířenou působností a 35 s pověřeným obecním úřadem.

Pardubický kraj

Pardubický kraj leží na východě Čech. Jeho rozloha je 4519 km². Je zde 451 obcí, ve kterých žije 516 315 obyvatel. Území kraje je vymezeno čtyřmi okresy, kterými jsou Pardubice, Ústí nad Orlicí, Chrudim a Svitavy. Největším městem jsou Pardubice, které jsou zároveň městem krajským. V kraji je 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 26 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Zlínský kraj

Zlínský kraj se rozprostírá ve východní části střední Moravy a východní okraj Zlínského kraje tvoří hranici se Slovenskou republikou. Na jihozápadě sousedí Zlínský kraj s krajem Jihomoravským, na severozápadě s krajem Olomouckým a v severní části s krajem Moravskoslezským. Tvoří ho 4 okresy a to Zlín, Uherské Hradiště, Kroměříž a Vsetín, ve kterých je celkem 307 obcí na rozloze 3964 km² a žije zde 585 583 obyvatel. Administrativně se Zlínský kraj člení na 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 25 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Krajským městem je zde Zlín.

Karlovarský kraj

Karlovarský kraj je nejzápadnějším krajem Čech. Sousedí s Ústeckým krajem a s krajem Plzeňským. Kraj má tři okresy, kdy největším okresem jsou Karlovy Vary, následují Cheb a Sokolov. Tento kraj je s rozlohou 3314 km² třetím nejmenším krajem České republiky. V kraji je 131 obcí, kde žije 399 445 obyvatel. Karlovarský kraj má 7 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 14 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Sídlem kraje jsou Karlovy Vary.

Liberecký kraj

Liberecký kraj leží na severu Čech a je to s rozlohou 3163 km² druhý nejmenší kraj České republiky. Žije zde 438 767 obyvatel. Sousedí se třemi kraji, a to krajem Středočeským, Královéhradeckým a uvedeným krajem Ústeckým. Kraj se dělí na čtyři okresy, jimiž jsou Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Semily. Sídlem kraje je Liberec. Kraj má 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 21 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. V libereckém kraji je 215 obcí.

Praha

Praha je hlavním městem České republiky a je současně jejím největším městem. Má specifické postavení, jelikož je současně městem i krajem. Toto je upraveno samostatným zákonem číslo 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. To znamená, že zákon o obcích, ani zákon o krajích se na ní nevztahuje. S katastrálním územím o výměře 496 km² je to nejmenší kraj v ČR, ale počtem obyvatel se s 1 252 202 řadí na druhé místo za středočeským krajem. Praha leží uvnitř středočeského kraje, který je tedy jejím jediným sousedem. Má 22 správních obvodů, které jsou rozděleny na celkem 57 městských částí.

Přehled krajů České republiky s jednotlivými okresy¹³

¹³ Zdroj: <http://obce.web.cz/>

3.1.3 Ukončení činnosti okresních úřadů

K 31. 12. 2002 (tedy těsně po volbách do zastupitelstev obcí) byla ukončena činnost okresních úřadů, jejich působnost převzaly obecní úřady obcí s rozšířenou působností a krajské úřady. Zrušení okresních úřadů byla zásadní změna územní veřejné správy, šlo o jeden z nejdůležitějších kroků reformy veřejné správy. Přestal fungovat tříúrovňový model, všeobecná územní správa se stala dvouúrovňovou.

Z agendy okresních úřadů na agendu kraje přešly následující funkce:¹⁴

- Přezkoumávání rozhodnutí vydaných orgány obce v řízení podle správního řádu a zákona o správě daní a poplatků, pokud není zákonem stanoveno jinak
- Dozorová a kontrolní funkce nad výkonem působnosti obcí
- Odborná a metodická pomoc poskytovaná obcím
- Vybrané případy u zřizovatelských funkcí, v rozsahu dříve příslušejícím tehdejším okresním úřadům
- Vybrané otázky funkcí v krizovém řízení, v rozsahu dříve příslušejícím tehdejším okresním úřadům

¹⁴ Průcha, P.: Správní právo, Masarykova univerzita, Brno 2007, s. 194

4. Postavení krajů

Ústava ČR člení naši republiku na obce a kraje. Kraje pak vymezuje jako vyšší územní samosprávné celky. Základním předpisem, který upravuje postavení kraje je zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). V úvodu zákona o krajích je tento definován jako územní společenství občanů, které má právo na samosprávu. Toto právo na samosprávu je uvedeno taktéž v Ústavě ČR.¹⁵

„Samosprávu lze charakterizovat jako ústavou a zákony stanovený okruh úkolů veřejné správy, jejichž vykonávání vlastním jménem je svěřeno samosprávné korporaci odlišné od státu. Nositel samosprávy není při jejím výkonu podřízen orgánům státu, státu přísluší pouze právní dozor nad jednáním samosprávných korporací.“¹⁶

Kraje jsou veřejnoprávní korporace, které mají osobní, územní, majetkový základ. Osobní základ tvoří občané kraje – fyzické osoby, které jsou státními občany České republiky a jsou přihlášení k trvalému pobytu na území daného kraje.¹⁷ Občan kraje, který dosáhl věku 18 let má práva vůči kraji, zejména právo volit a být volen do zastupitelstva, hlasovat v krajském referendu.

Územní základ krajů nalezneme v Ústavním zákoně č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Ten vymezuje 14 vyšších územně samosprávných celků, včetně hlavního města Prahy. Každý kraj je pak vymezen územím několika okresů. V právních vztazích vystupují vyšší územní samosprávné celky svým jménem a na svou odpovědnost.

Kraj hospodaří na základě svého rozpočtu, má vlastní majetek a vlastní příjmy. Hlavním úkolem kraje je pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřebu svých občanů. Činnost kraje je založena na vzájemné spolupráci s obcemi a státem, zároveň i mezi kraji navzájem a je vykonávána prostřednictvím jeho orgánů, mezi které řadíme zastupitelstvo, radu, krajský úřad, hejtmana a zvláštní orgány kraje.

Pokud se jedná o samostatnou působnost, kraj si zde své záležitosti spravuje samostatně. Patří sem zejména záležitosti v zájmu kraje a občanů. Kraje mají v rámci samostatné

¹⁵ Ústava ČR, Hlava VII, čl. 100

¹⁶ Hendrych, D. a kol.: Správní právo, Obecná část, nakladatelství C.H.Beck, 2009, s. 150

¹⁷ Zákon 128/2000 Sb., §16, odst.1

působnosti právo vydávat pro své území obecně závazné právní předpisy. Jedná o obecně závazné vyhlášky, které vydává zastupitelstvo kraje. Dále orgány kraje vykonávají státní správu jako svou přenesenou působnost. Při výkonu přenesené působnosti vydává rada kraje právní předpisy, kterými jsou nařízení.

Co se týká samosprávy, kraj není nadřízen obcím a není podřízen vládě. Rozhodnutí, které kraj provádí, musí být v souladu s ústavou, zákony a předpisy, vydanými k jejich provedení.

5. Působnost krajů

5.1 Vymezení pojmu

Působnost právně vymezuje svěřené úkoly a činnosti určitého subjektu veřejné správy. Působnost také vyjadřuje rozdělení úkolů, resp. práv a povinností, mezi jednotlivé subjekty veřejné správy. Působnost musí být stanovena a rozdělena mezi jednotlivé elementy (nositele a vykonavatele) veřejné správy, tedy i kraj.¹⁸

Nejúčelnější zdá se pojetí Průchovo, a tak pod pojmem působnost kraje rozumějme právně vymezený okruh společenských vztahů, předmět, obsah a rozsah činnosti, v nichž kraj uskutečňuje svoji pravomoc. Ovšem při vědomí toho, že pojem působnost má v různých právních disciplínách různé vymezení.¹⁹

Podle D. Hendrycha je působnost vymezena 3 znaky:²⁰

1. územní prostor a věcně vymezená oblast
2. úkoly
3. prostředky (tedy především pravomoc)

¹⁸ Cogan, R.: Krajské zřízení, ASPI, Praha 2004, s.50

¹⁹ Průcha, P.: Správní právo, Brno – Masarykova univerzita, 2007, s. 51

²⁰ Hendrych, D. a kol Právní slovník, Praha: C.H.Beck, 2003, str. 815.

5.2 Druhy působnosti

Působnost kraje je stejně jako v případě obcí postavena na tzv. smíšeném systému, tedy kraje vykonávají vedle samostatné působnosti (tj. samosprávy) i působnost přenesenou (tj. část státní správy). Kraji jako územně samosprávnému celku je samozřejmě vlastní především samostatná působnost, tedy právo spravovat své záležitosti samostatně. Státní orgány mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který stanoví zákon.

Ve vztahu mezi obcí jako základním územním samosprávným celkem a krajem v pozici vyššího územního samosprávného celku nelze hovořit o žádném vztahu nadřízenosti a podřízenosti. Obec má v oblasti územní samosprávy obecnou působnost. Platí tedy, že je-li něco v působnosti územní samosprávy a není-li výslovně určeno, že jde o působnost kraje, jedná se vždy o působnost obce.

Kraj v oblasti samostatné působnosti není podřízen vládním orgánům. Při výkonu samosprávy se kraj řídí jen právním řádem, nikoli interními akty státu. Zásah státu do samosprávy je možný jen při porušení ústavnosti a zákonnosti. V oblasti přenesené působnosti jsou orgány kraje podřízeny příslušným ministerstvům a musí respektovat i interní normativní akty těchto nadřízených orgánů.

V případě, že byl kraji svěřen výkon státní správy, vykonávají ji orgány kraje jako svou přenesenou působnost. Kraj má povinnost zabezpečit výkon přenesené působnosti ve svém územním obvodu. Pokud zvláštní zákon upravuje působnost krajů a nestanoví, že se jedná o přenesenou působnost, platí, že jde o samostatnou působnost. K příkladům přenesené působnosti kraje viz kapitola o státní správě.

5.2.1 Samostatná působnost

Samostatná působnost kraje je dle platného zákona o krajích postupně vymezena těmito pravidly:²¹

²¹ Cogan, R.: Krajské zřízení, ASPI, Praha 2004, s.60

- a) pozitivně taxativně podle §14 odst. 2, jde o zákonem vyčtenou působnost rady (vymyká se tzv. zbytková působnost rady podle § 59 odst. 3) a zastupitelstva, pokuty podle § 11 a působnost podle zvláštních zákonů
- b) kolizně, neboť podle §4 samostatnou je každá zákonem stanovená působnost kraje, pokud není označena jako přenesená působnost
- c) pozitivně demonstrativně, viz §14 odst. 1: „záležitosti v zájmu kraje a občanů kraje“ a §14 odst. 2: „do samostatné působnosti patří zejména“.

Kraj má právo na samosprávu ve věcech, které stanoví zákon, působnost v těchto věcech je samostatnou působností kraje. Do samostatné působnosti kraje patří zejména záležitosti uvedené v §35, §36 (pravomoc zastupitelstva), §59 (rada kraje). Kraj v samostatné působnosti na svém územním obvodu pečuje o komplexní územní rozvoj, vytváří podmínky pro rozvoj sociální péče pro uspokojování potřeb svých občanů – ochrana a rozvoj zdravých životních podmínek, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Kraje mohou vydávat ve své podstatě dva typy právních předpisů. V oblasti samostatné působnosti to jsou obecně závazné vyhlášky, v oblasti přenesené působnosti nařízení. Ovšem zatímco obce mohou vydávat jak obecně závazné vyhlášky bez dalšího zákonného zmocnění (tedy pouze na základě zákona o obcích), tak též vyhlášky povinnosti osobám nestanovujícím, kraje mají pouze možnost druhou.²²

Při výkonu samostatné působnosti kraj spolupracuje s obcemi, nesmí ovšem při tom zasahovat do jejich samostatné působnosti. Orgány kraje jsou povinny záměry rozvoje kraje vždy konzultovat s obcemi, jichž se dotýkají. Samostatná působnost kraje je vymezena zákonem o krajích, který do této oblasti řadí záležitosti, které jsou v zájmu kraje a občanů kraje, pokud nejde o přenesenou působnost kraje.

Do samostatné působnosti podle zákona o krajích patří:

- hospodaření kraje
- rozpočet a závěrečný účet kraje
- peněžní fondy kraje

²² Valeš, L. a kol.: Politologické aspekty veřejné správy, Aleš Čeněk, Plzeň 2006, s.95

- zřizování právnických osob kraje a organizačních složek kraje a účast kraje v právnických osobách
- osobní a věcné výdaje na činnost krajského úřadu a zvláštních orgánů kraje,
- organizace, řízení, personální a materiální zabezpečení krajského úřadu
- vydávání obecně závazných vyhlášek
- zákonodárná iniciativa vůči Poslanecké sněmovně
- aktivní legitimace k podání ústavní samosprávné stížnosti a návrhu na zrušení podzákonného právního předpisu Ústavním soudem z důvodu nezákonnosti či neústavnosti
- program rozvoje kraje
- územně plánovací dokumentace pro území kraje a vyhlásování její závazné části obecně závaznou vyhláškou
- spolupráce s jinými kraji, účast v regionech soudržnosti
- dopravní obslužnost na území kraje
- koncepce rozvoje cestovního ruchu
- ukládání pokut v samostatné působnosti atd.

Na základě zvláštních zákonů patří dále do samostatné působnosti kraje:²³

- koncepce rozvoje památkové péče, prováděcí plány zachování a obnovy kulturních památek;
- zajišťování přípravy na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a podílení se na ochraně obyvatelstva;
- střední školství, odborná učiliště, speciální základní školy, konzervatoře
- krajská zařízení a ústavy sociální péče, zařízení sociálně výchovné činnosti,
- zařízení odborného poradenství pro děti, zařízení pro výkon pěstounské péče;
- zřizování zařízení zdravotnické péče, záchranné služby, protialkoholního zařízení;
- ochrana před alkoholismem a jinými toxikomaniemi;
- koncepce odpadového hospodářství kraje;
- účastnictví při řízení o posuzování vlivů na životní prostředí, zpracovávání strategie ochrany přírody, koncepce ochrany ovzduší atd.

²³ Sciskalová, M., Gongol, T.: Základy správního práva a veřejné správy, Karviná 2006, s.108

Kraje mohou při výkonu své samostatné působnosti navzájem spolupracovat. Spolupráce se uskutečňuje na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu nebo zakládáním právnických osob podle zvláštního zákona dvěma nebo více kraji. Smlouva se uzavírá na dobu určitou nebo neurčitou, musí být v písemné podobě a schválena příslušnými zastupitelstvy. Pokud tomu tak není, pak je smlouva neplatná.

5.2.1.1 Působnost při podpoře regionálního rozvoje

Z povahy věci samotné je územní samospráva těsně spojena s regionální problematikou a regionálním rozvojem jako takovým. Proto bych se rád jen krátce zastavil u problematiky podpory regionálního rozvoje ze strany kraje.

Kraj ve své samostatné působnosti podporuje rozvoj regionů vymezených v programu rozvoje územního obvodu kraje podle svých konkrétních potřeb s ohledem na vyvážený rozvoj svého územního obvodu.

Podle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, kraj ve své samostatné působnosti analyzuje a hodnotí úroveň rozvoje svého územního obvodu a jeho částí, schvaluje program rozvoje územního obvodu kraje.

Program rozvoje územního obvodu kraje obsahuje zejména:²⁴

- Analýzu hospodářského a sociálního rozvoje územního obvodu kraje, charakteristiku slabých a silných stránek jeho jednotlivých částí a hlavní směry rozvoje
- Vymezení regionů, jejichž rozvoj je třeba podporovat s ohledem na vyvážený rozvoj kraje, spolu s uvedením oblastí, na něž má být podpora zaměřena včetně navrhovaného opatření
- Úkoly a priority v rozmístění a rozvoji občanské vybavenosti, infrastruktury, životního prostředí, sociální politiky, vzdělávání a dalších odvětví v jeho samostatné působnosti

²⁴ Čmejrek, J., Kopriva, R.: Základy veřejné správy, ČZU, Praha 2007, s. 97

Kraj na základě programu územního rozvoje dále může:²⁵

- Podporovat rozvoj soukromého podnikání prospěšného pro kraj
- Vyčleňovat ze svého rozpočtu finanční prostředky určené k odstranění závad a nedostatků v těch oblastech, které spadají do jeho působnosti, včetně odstraňování nežádoucích rozdílů uvnitř územního obvodu kraje
- Podílet se na plnění úkolů souvisejících se zaměřením podpory regionálního rozvoje v oblastech vymezených zákonem a spolupracovat při tom s věcně příslušnými ústředními správními úřady, zejména při vypracování a realizaci strategie regionálního rozvoje a státních programů regionálního rozvoje, pokud se týkají jejího územního obvodu
- Spolupracovat s ostatními kraji při plnění společných cílů a úkolů podpory regionálního rozvoje

Ze zákona o krajích je jednoznačně patrné, že rozhodující pravomoci jsou svěřeny zastupitelstvu kraje a radě kraje. Přičemž zastupitelstvu náleží převážně:²⁶

- Koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat program rozvoje územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění
- Schvalovat územně plánovací dokumentaci pro území kraje (zásady územního rozvoje) a vyhlášovat ji formou opatření obecné povahy
- Schvalovat koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění
- Volit zástupce kraje do regionálních rad regionů soudržnosti
- Rozhodovat o spolupráci kraje s jinými kraji a o mezinárodní spolupráci
- Schvalovat rozpočet kraje a schvalovat závěrečný účet kraje

Rada pak připravuje návrhy a podklady pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění jím přijatých usnesení. Na daném úseku je radě vyhrazeno:

- Zabezpečovat hospodaření podle schváleného rozpočtu, kontrolovat hospodaření podle něj, provádět rozpočtová opatření v rozsahu svěřeným zastupitelstvem
- Ukládat krajskému úřadu úkoly v oblasti samostatné působnosti a kontrolovat jejich plnění

²⁵Průcha, P.: Správní právo, Brno – Masarykova univerzita, 2007, s. 238-239

²⁶Průcha, P.: Správní právo, Brno – Masarykova univerzita, 2007, s. 237

5.2.2 Přenesená působnost

O přenesené působnosti hovoříme v případě, že byl kraji svěřen výkon státní správy a orgány kraje ji pak vykonávají jako svou přenesenou působnost. Můžeme to vysvětlit tak, že stát svěří správu některých záležitostí kraji²⁷, tedy subjektu odlišnému od státu. Jedná se tedy o nepřímý výkon státní správy. Kraj má povinnost zabezpečit výkon přenesené působnosti na svém územním obvodu a obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na plnění úkolů v přenesené působnosti. Slovo „příspěvek“ je v tomto ohledu velmi příznačné, protože stát nehradí skutečné náklady, které kraji při plnění přenesené působnosti vzniknou, nýbrž pouze přispívá

Pokud zvláštní zákon upravuje působnost krajů a nestanoví, že se jedná o přenesenou působnost platí, že jde o samostatnou působnost.

Při výkonu přenesené působnosti se orgány kraje řídí zákony a právními předpisy vydanými na základě zákona. V ostatních případech též usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů. Přenesenou působnost vykonává zejména krajský úřad (podrobněji pak v kapitole 7.4 Krajský úřad)

Při výkonu přenesené působnosti jsou orgány kraje podřízeny příslušnému ministerstvu. Příslušná ministerstva, do jejichž působnosti náleží úseky státní správy vykonávané orgány kraje, řídí v rámci zákonů výkon státní správy vydáváním právních předpisů a v jejich mezích vydáváním směrnic.

6. Dozor

Jedním ze základních pilířů pro dohled nad fungováním kraje je zákon č. 234/2006 Sb., dozor a kontrola nad výkonem samostatné a přenesené působnosti územních samosprávních celků. Dozor nad samostatnou působností nyní vykonává výhradně Ministerstvo vnitra a dozor nad přenesenou působností obcí krajské úřady. Dozor nad přenesenou působností krajských úřadů a hlavního města Prahy je svěřen věcně příslušným ministerstvům. Zákon č. 234/2006 Sb., podstatně zjednodušuje a zefektivňuje dozorový

²⁷ Stát může delegovat kraj pouze zákonem (dle čl.105 Ústavy ČR)

a kontrolní proces vykonávaný ve vztahu k územním samosprávným celkům. Posiluje také jeho transparentnost a kontrola výkonu samostatné působnosti.

Dozorující (kontrolující) mají při probíhající kontrole vykonávání samostatné působnosti jistá práva i povinnosti:

1. povolen vstup do objektů kraje
2. vyžádání a předložení podkladů od krajských orgánů, které kontrolující potřebuje pro svoji činnost
3. možnost používat vybavení kraje (technické, materiální)

Kontrola musí být řádně nahlášena hejtmanovi kraje, a to jak její začátek, tak i konec. Hejtman musí být seznámen s obsahem kontroly. Naopak kraj musí být nápomocen při poskytování veškerých potřebných věcí, které kontrolující při své práci potřebuje. Při nedodržení této povinnosti může být uložena pokuty až do výše 50 tis. Kč²⁸

O průběhu vykonávané kontroly musí být vytvořen písemný protokol, který obsahuje všechna zjištěná fakta, případně zjištěná porušení zákona. Proti protokolu lze podat do 15-ti dnů ode dne jeho převzetí námítky.

6.1 Dozor nad výkonem samostatné působnosti

Dozor nad výkonem samostatné působnosti krajů vykonává ministerstvo vnitra ve spolupráci s věcně příslušnými ministerstvy a ostatními věcně příslušnými ústředními správními úřady. Dozor je zaměřen na posuzování dodržování zákonnosti a je prováděn tak, aby nebyla omezována samostatná působnost kraje, rozhodovací pravomoc jeho orgánů a nedocházelo k nezákonnému zásahu státu.

6.2. Dozor nad výkonem přenesené působnosti

Dozorem nad výkonem přenesené působnosti krajů jsou pověřena věcně příslušná ministerstva a ostatní věcně příslušné ústřední správní úřady. Dozor se provádí následně

²⁸ Zákon č. 234/2006 Sb., § 129c, odst.1

a zjišťuje se při něm soulad nařízení kraje se zákony; u ostatních opatření orgánů kraje též jejich soulad i s jinými právními předpisy vydanými na základě zákona, s usneseními vlády, směrnicemi a instrukcemi ministerstev a jiných ústředních orgánů.

Dozor se nevztahuje na rozhodnutí kraje přijatá ve správním řízení a na rozhodnutí vydaná v řízení o správě daní a poplatků.²⁹

Odporuje-li nařízení kraje nebo jeho část zákonu nebo jinému právnímu předpisu vydanému k provedení zákona, pozastaví ministerstvo bez zbytečného odkladu jeho výkon. Pozastavení výkonu nařízení kraje nabývá účinnosti dnem doručení jeho písemného vyhotovení krajskému úřadu. Současně vyzve příslušný orgán kraje ke zjednání nápravy. Nejednají-li rada do 3 měsíců od pozastavení výkonu nařízení kraje nápravu, podá ministr vnitra návrh Ústavnímu soudu na jeho zrušení nebo zrušení jeho části.

Zjistí-li ministerstvo nesoulad usnesení nebo jiných opatření orgánů kraj v přenesené působnosti, která nemají povahu právního předpisu, se zákonem nebo jiným právním předpisem vydaným na základě zákona, usnesením vlády, směrnicemi ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, požádá ministerstvo věcně příslušný ústřední správní úřad o odborné posouzení věci a stanovisko. Příslušný ústřední správní úřad je povinen do 15-ti dnů ode dne doručení žádosti ministerstva zaslat své písemné vyjádření.

Jsou-li usnesení nebo jiná opatření v rozporu se zákonem nebo jiným právním předpisem vydaným na základě zákona, usnesením vlády, směrnicemi ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, pozastaví ministerstvo jejich výkon. Současně vyzve příslušný orgán kraje ke sjednání nápravy. To nabývá účinnosti dnem doručení jeho písemného vyhotovení krajskému úřadu. Nejednají-li příslušný orgán kraje do 30-ti dnů od pozastavení nápravy, zruší je příslušné ministerstvo. Rozhodnutí příslušného ministerstva o zrušení usnesení nebo jiného opatření nabývá účinnosti dnem doručení jeho písemného vyhotovení krajskému úřadu.³⁰

²⁹ Čmejrek, J., Kopřiva, R.: Základy veřejné správy, ČZU, Praha 2007, s. 74

³⁰ Čmejrek, J., Kopřiva, R.: Základy veřejné správy, ČZU, Praha 2007, s. 74

7. Hospodaření kraje

Vyšší územně samosprávné celky v České republice hospodaří dle schváleného rozpočtu. Společně se státním rozpočtem a rozpočty státních fondů tvoří provázaný celek. Celý rozpočtový proces je zakotven v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Každý rozpočet má dvě složky – výdaje a příjmy. V ideálním případě by měl být rozpočet vyrovnaný či dokonce přebytkový.

Mezi vlastní příjmy kraje patří: sdílené a výlučné daňové příjmy, nedaňové příjmy a kapitálové příjmy. Další zdroje jsou investiční a neinvestiční dotace. Sdílené daně jsou tvořeny podílem ve výši 8,92% na výnosech z těchto položek – daň z přidané hodnoty, daň z příjmu právnických osob (pokud není poplatníkem kraj), daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, daň z příjmu fyzických osob vybírané srážkou a 60% daně z příjmu fyzických osob z podnikání. Výlučným daňovým příjmem kraje je daň z příjmu právnických osob (poplatníkem je příslušný kraj).³¹

Do složky nedaňové příjmy můžeme zařadit příjmy z vlastního podnikání kraje, příjmy za správní poplatky, pokuty a penále, dary aj. Další složku rozpočtu tvoří kapitálové příjmy, mezi něž řadíme např. příjmy z prodeje majetku. Jednou z nejdůležitějších složek příjmu kraje jsou dotace – ať už dotace, které jsou součástí příloh k zákonu o státním rozpočtu v daném roce, dotace ve formě příspěvku na výkon státní správy v přenesené působnosti a ostatní dotace (na dopravní obslužnost v dráží a autobusové dopravě apod.)

Na druhé straně jsou výdaje kraje, které můžeme rozdělit na fixní a variabilní. Do skupiny fixní výdaje řadíme pevně stanovené výdaje, které musí být vždy zajištěny (v souladu se zákonem č. 129/2000 Sb., se jedná zejména o zabezpečení samostatné a přenesené působnosti a zajištění zřizovatelských funkcí kraje) a jsou považovány za prioritní resp. nezbytně nutné výdaje spojené se základním fungováním kraje. Za fixní výdaje jsou také považovány kapitoly vybraných peněžních fondů kraje, kde jejich statut jednoznačně definuje minimální objem finančních zdrojů ke krytí jimi realizovaných výdajů kraje. Jedná se mj. o fondy sociální, investic a ochrany vod. Variabilní výdaje – jedná se o ostatní výdaje než výdaje fixní s tím, že za standardně rozpočtovatelné výdaje v rámci této výdajové skupiny jsou považovány pouze výdaje, které vyplývají ze závazků, vycházejících z uzavřených smluvních nebo jím podobných vztahů a přijatých usnesení orgánů kraje

³¹ Čmejrek, J., Kopřiva, R.: Základy veřejné správy, ČZU, Praha 2007, s. 78-80

příp. závazky vyplývající z rozhodnutí státních orgánů či soudů. Jako příklad variabilních výdajů si můžeme uvést dary a příspěvky na sociální nebo jiné humanitární účely, výdaje včetně půjček na spolufinancování a předfinancování projektů, které získají nebo mohou získat finanční podporu z fondů EU.³²

Velmi zajímavá je níže uvedená tabulka zadluženosti jednotlivých krajů. Zejména pro nás, obyvatele Plzeňského kraje, jsou to velmi potěšující čísla.

Zadluženost krajů k 30.9.2014³³

Kraj	Mil. Kč
Plzeňský	0
Královehradecký	787
Jihočeský	894
Kraj Vysočina	928
Karlovarský	983
Liberecký	1005
Pardubický	1494
Ústecký	1618
Zlínský	2402
Moravskoslezský	2729
Jihomoravský	2780
Středočeský	3113
Olomoucký	4221
Praha	22218

8. Orgány kraje

Zákon stanoví, jaké orgány má vyšší územně samosprávný celek. Kraj prostřednictvím svých orgánů vykonává svoji činnost a je samostatně spravován *zastupitelstvem*. Mezi další orgány patří *rada kraje*, *hejtman kraje*, *krajský úřad* a *zvláštní orgány*. V další části práce se tedy budu podrobněji věnovat výše jmenovaným orgánům.

³² <http://www.kraj->

lbc.cz/public/ekon/006_p01_strednedoby_rozpoctovy_vyhled_kraje_2009_2013_25da517f95.pdf

³³ http://www.plzensky-kraj.cz/sites/default/files/users/u1005186/mpk_prosinec_2014_web_i.pdf

8.1 Zastupitelstvo

Zastupitelstvo kraje je nejvyšším rozhodujícím orgánem, je nadřazen všem ostatním orgánům. Skládá se z jednotlivých členů zastupitelstva. Vše podstatné najdeme v zákonu č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev. Počet členů zastupitelstva je dán v kraji počtem obyvatel V krajích do 600 000 obyvatel má 45 členů, nad 600 000 do 900 000 obyvatel má 55 členů a nad 900 000 obyvatel 65 členů.³⁴ Zastupitelé jsou voleni na základě voleb do zastupitelstev krajů, které vyhlašuje prezident republiky. Volební období zastupitelstva kraje je čtyřleté.

Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením k okamžiku ukončení hlasování. Na prvním zasedání zastupitelstva skládá člen zastupitelstva do rukou předsedajícího slib, pokud slib odmítne složit nebo jej složí s výhradou, jeho mandát zaniká. Funkce člena zastupitelstva zaniká zvolením nového zastupitelstva, jak bylo výše uvedeno, též odmítnutím slibu nebo složením slibu s výhradou, doručením písemné rezignace hejtmanovi kraje nebo úmrtím. Funkce člena též zanikne vyslovením ztráty mandátu zastupitelstvem z důvodu neslučitelnosti funkcí, například s funkcí vykonávanou na ministerstvu nebo ztráty volitelnosti, například zbavením způsobilosti k právním úkonům anebo pravomocného rozsudku soudu odsuzujícího člena zastupitelstva k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Uprázdnil-li se mandát v zastupitelstvu, nastupuje za místo člena náhradník.

Mezi četná práva člena zastupitelstva při výkonu funkce patří předkládání návrhů zastupitelstvu, radě a jejich výborům a komisím. Je také oprávněn vznášet dotazy, připomínky a podněty radě, předsedům výborů a vedoucím příspěvkových a organizačních složek kraje, statutárním orgánům právnických osob založených krajem. Písemnou odpověď musí člen zastupitelstva v těchto případech obdržet do 30 dnů, pokud jejímu poskytnutí nebrání zákon upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění. Člen zastupitelstva má též právo požadovat informace od zaměstnanců kraje ve věcech, které souvisejí s výkonem funkce člena zastupitelstva, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění. Informace musí být poskytnuta nejpozději do 30 dnů. Člen zastupitelstva má povinnost aktivní účasti na zasedání zastupitelstva a jiných orgánů, jichž je členem, plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží, hájit zájmy občanů a jednat s ohledem na vážnost své funkce. Vedle těchto základních povinností se musí také vyvarovat ze střetu zájmů, pokud by určité skutečnosti nasvědčovaly tomu, že podíl zastupitele na projednávání a rozhodování

³⁴ Zákon č. 130/2000 Sb., § 69, odst.1

určité záležitosti v orgánech kraje může znamenat výhodu pro něho, osobu blízkou nebo pro osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci. V těchto případech je povinen sdělit danou věc před zahájením jednání příslušného orgánu kraje.

Zastupitelstvo rozhoduje především o věcech patřících do samostatné působnosti kraje. Jde především o věci uvedené v §35 odst. 2 zákona o krajích, a dále také o zásadní majetkoprávní úkony kraje, např. nabytí a převod nemovitých věcí, poskytování dotací sdružením působící v oblasti sportu, kultury, zdravotnictví apod.

V samostatné působnosti se jedná i o záležitosti, které si zastupitelstvo vyhradilo – pravomoc rozhodovat např. o koncepci ochrany kulturních památek, ochrany ovzduší apod. Nesmí ovšem jít o pravomoci vyhrazené zákonem o krajích radě kraje. Kdyby v takovémto případě zastupitelstvo takto jednalo a učinilo nějaké rozhodnutí, v každém případě by se jednalo o rozhodnutí neplatné.

V přenesené působnosti rozhoduje zastupitelstvo pouze v případě stanovených zákony. Zastupitelstvo rovněž rozhoduje o zrušení usnesení rady, předloží-li mu takový návrh hejtman kraje.

Kraj v rámci své samostatné působnosti vydává právní předpisy (ve formě obecně závazných vyhlášek). Účinnosti nabývá 15. dnem po vyhlášení, pokud není stanoveno později. Zastupitelstvo však může stanovit i datum dřívější, pokud je to nutné z hlediska obecného zájmu, nejdříve však ode dne vyhlášení.

Zastupitelstvo má pravomoc též vyhlásit krajské referendum³⁵.

Zastupitelstvo volí a odvolává hejtmana, jeho náměstký, další členy rady, předsedy a členy výborů (výbory zastupitelstvo také zřizuje), dále deleguje zástupce kraje na valné hromady obchodních společností, v nichž má kraj majetkovou účast (to platí jen v případě, že kraj není jediným společníkem obchodní společnosti). Zastupitelstvu je vyhrazeno navrhopvat zástupce kraje do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má kraj majetkovou účast, a navrhopvat jejich odvolání. Zastupitelstvo volí zástupce kraje do regionálních rad regionu soudržnosti. Zastupitelstvo volí zástupce pojišťenců do správních a dozorčích rad okresních pojišťoven (jednotek Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky). Zastupitelstvo také volí přisedící krajských soudů ve smyslu ustanovení § 64 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů.

³⁵ zákon č.118/2010 Sb., o krajském referendu

Zastupitelstvu je zákonem vyhrazeno koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat programy rozvoje územního obvodu kraje, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění. Zastupitelstvo schvaluje územně plánovací dokumentaci pro území kraje a schvaluje koncepci rozvoje cestovního ruchu na území kraje. Zastupitelstvo stanovuje rozsah základní dopravní obslužnosti pro území kraje.

Jednání zastupitelstva kraje je upraveno v §39 zákona o krajích. Zastupitelstvo se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce. Vzhledem k právům občana kraje je zasedání zastupitelstva veřejné, aby se ho mohli účastnit a uplatnit svá práva. Krajský úřad má proto povinnost zveřejnit informaci o místě, době a navrženém programu připravovaného zasedání zastupitelstva vždy nejméně 10 dnů předem na úřední desce krajského úřadu a kromě toho může informaci zveřejnit způsobem v místě obvyklým. Zasedání zastupitelstva písemně svolává a řídí zpravidla hejtman. Mohou ho svolat též sami zastupitelé, to ovšem za podmínky, že o svolání požádá minimálně třetina zastupitelů. Zastupitelstvo je usnášeníschopné, je-li přítomna polovina jeho členů a k platnému usnesení, rozhodnutí nebo volbě zastupitelstva je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva. Pokud na začátku jednání není zastupitelstvo usnášeníschopné, ukončí zasedání předsedající a do 15 dnů svolá náhradní zasedání. Požádá-li o to alespoň třetina členů zastupitelstva kraje, je hejtman kraje povinen svolat mimořádné zasedání zastupitelstva do 21 dnů ode dne doručení žádosti na krajský úřad.

8.2. Rada

Rada je výkonným orgánem kraje v oblasti samostatné působnosti. Při výkonu své působnosti odpovídá rada zastupitelstvu, kterému podává na každém zasedání zprávu o své činnosti.

J. Grospič uvádí: „radě zákon (v § 59 odst. 1) vyhrazuje taxativně pravomoci většinou výkonného charakteru...a rada je vedle zastupitelstva orgánem se všeobecnou pravomocí v oblasti samostatné působnosti kraje“³⁶

Radu tvoří hejtman, náměstek či náměstci hejtmana a další členové rady. Členové rady jsou voleni zastupitelstvem z řad svých členů a jejich počet opět závisí na počtu obyvatel.

³⁶ Svoboda, K., Grospič, J., Vedral, J., Plíšek, M.: Územní samospráva a státní správa, Eurounion, Praha 2003, s. 291-292

Do 600 000 obyvatel v kraji má rada 9 členů, nad 600 000 obyvatel 11 členů.³⁷ Rada se schází ke svým schůzím podle potřeby. Schůze rady svolává hejtman a jsou neveřejné. Rada může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat i dalšího člena zastupitelstva nebo jiné osoby.

Právo účasti na zasedání rady má vždy ředitel krajského úřadu avšak jeho hlas je pouze poradní. Z jednání rady kraje se vyhotovuje zápis, v němž se uvede alespoň počet přítomných členů, schválený program, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. K platnému usnesení, volbě nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů rady. O průběhu schůze rady se pořizuje zápis, který však není veřejně přístupný. Důvodem je skutečnost, že rada může projednávat věci, které podléhají režimu utajení, např. obchodní tajemství.

Rada připravuje návrhy a podklady pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění jím přijatých usnesení. Kromě toho plní řadu dalších úkolů, uvedených v § 59 zákona o krajích a některé majetkoprávní úkony. Rada zabezpečuje rovněž rozhodování v ostatních záležitostech patřících do samostatné působnosti kraje, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu nebo pokud si je zastupitelstvo nevyhradilo.

Důležitá oblast působnosti rady je hospodaření. Jedná se zejména o zabezpečení hospodaření dle schváleného rozpočtu, rozhoduje o poskytování dotací a darů, o nabytí a převodu movitých věcí do majetku kraje, převody peněz na krajský účet, rozhodování o uzavírání nájemních smluv a další činnosti dle zákona o krajích.

Rada rozhoduje také o zřízení či zrušení komise rady. Vykonává zakladatelské funkce ve vztahu k právnickým osobám a organizačním složkám, má oprávnění jmenovat a odvolávat jejich ředitele, učit jejich plat a odměny. Je taktéž oprávněna k řízení obchodních společností. To ovšem pouze za předpokladu, že je kraj jejich jediným společníkem.

V samostatné působnosti je rada oprávněna ukládat úkoly krajskému úřadu, kontrolovat jejich plnění a přezkoumávat opatření, které krajský úřad přijal. Rada též stanoví počet zaměstnanců krajského úřadu, jmenuje a odvolává vedoucí odborů krajského úřadu na návrh ředitele krajského úřadu. Dále projednává a řeší návrhy, připomínky a podněty, které předkládá zastupitelstvo nebo komise rady. Taktéž hejtmanovi může rada ukládat v samostatné i přenesené působnosti úkoly.

³⁷ zákon č.129/2000 Sb., § 57, odst.2

Ve věcech přenesené působnosti může rada rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon. Dle §7 a §59 odst. 1, písm. k) zákona o krajích, v přenesené působnosti je rada oprávněna vydávat nařízení kraje, které je závazné pouze na území daného kraje. Nesmí to ovšem být v rozporu se zákonem.

8.3 Hejtman

Hejtman zastupuje kraj navenek, jedná přímo jménem kraje. Hejtmana a náměstka hejtmana (náměstký) volí zastupitelstvo z řad svých členů. Hejtman a náměstek hejtmana musí být občany České republiky. Odpovídají za výkon své funkce zastupitelstvu, které je oprávněno ho odvolat.

Hejtman není zákonem přímo nadán velkou rozhodovací pravomocí, o rozsahu jeho rozhodovací pravomoci rozhoduje rada. Rada může hejtmanovi svěřit rozhodování o uzavírání smluv nájemních, smluv o výpůjčce a o nabytí a převodu movitých věcí a peněz na kraj. Dále může rada hejtmanovi svěřit i rozhodování ve věcech, které náležejí do tzv. zbytkové působnosti rady (§ 59 odst. 3). To je potenciální nejsilnější zdroj rozhodovací pravomoci hejtmana.

Zastupitelstvo může pak hejtmanovi svěřit výkon pravomoci rady kraje a to v případě, že v průběhu funkčního období poklesne počet členů rady natolik, že rada není usnášeníschopná.

Rada může ukládat úkoly hejtmanovi jen v rozsahu své působnosti. Pravomoci a povinnosti hejtmana jsou blíže rozvedeny v §61 odst. 3 zákona o krajích. Mezi významné činnosti patří podepisování právních předpisů kraje, jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu se souhlasem ministra vnitra, dále určuje jeho plat a ukládá mu úkoly.

Hejtman svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva a rady, podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva a zápis z jednání rady. Může také pozastavit výkon usnesení rady, má-li za to, že je usnesení nesprávné. Věc pak předloží k rozhodnutí nejbližšímu zasedání zastupitelstva, které o něm s konečnou platností rozhodne. Hejtmana zastupuje náměstek hejtmana. Zastupitelstvo může zvolit více náměstků hejtmana a svěřit jim některé úkoly. Pokud zastupitelstvo zvolí více náměstků, musí určit, který z nich zastupuje hejtmana v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy hejtman nevykonává funkci.

Hejtman má právo užívat při významných příležitostech závěsný odznak. Závěsný odznak má uprostřed velký státní znak a po obvodu odznaku je uveden název Česká republika. Rada může stanovit, v kterých případech může tento odznak užívat jiný člen zastupitelstva nebo ředitel krajského úřadu. Po dobu nepřítomnosti hejtmana nebo v době, kdy není tato funkce obsazena, zastupuje hejtmana jeho náměstek. Zastupitelstvo kraje může zvolit více náměstků hejtmana a svěřit jím zabezpečování konkrétních úkolů v samostatné působnosti.

8.3.1 Zvláštní orgány kraje

Velmi důležitou pravomocí hejtmana pro výkon přenesené působnosti je zřizování zvláštních orgánů kraje, podle § 65 zákona o krajích. Tyto orgány ovšem nejsou součástí organizační struktury krajského úřadu.

Mezi zvláštní orgány kraje patří:

- a) bezpečnostní rada kraje
- b) krizová štáb kraje
- c) povodňová komise

8.4. Krajský úřad

Krajský úřad plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou a napomáhá činnosti výborů a komisí. Krajský úřad je hlavním vykonavatelem přenesené působnosti v kraji. Výjimku tvoří věci, které jsou zákonem svěřeny zastupitelstvu a radě nebo zvláštnímu orgánu. Mezi nosné úkoly v přenesené působnosti krajského úřadu patří přezkoumávání rozhodnutí vydaných obecními úřady ve správním řízení, ukládání sankcí podle zvláštních zákonů. Blíže k pravomoci krajského úřadu viz §67 zákona o krajích.

Krajský úřad zřizuje také funkci koordinátora pro romské záležitosti, poskytuje odbornou a metodickou pomoc obcím a kontroluje výkon přenesené působnosti orgány obcí. Krajský úřad tvoří ředitel a zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu. Vnitřně se krajský úřad člení na odbory a oddělení.

V čele krajského úřadu stojí ředitel, který je za plnění úkolů krajského úřadu odpovědný hejtmanovi. Ředitel je jmenován a odvoláván hejtmanem s předchozím souhlasem ministra vnitra a při plnění úkolů krajského úřadu je hejtmanovi také ze své činnosti odpovědný. Mezi jeho základní úkoly patří zajišťování úkolů, které má povinnost kraj naplňovat v přenesené působnosti podle zvláštních zákonů. Vůči zaměstnancům kraje zařazeným do krajského úřadu plní ředitel funkci statutárního orgánu zaměstnavatele a stanovuje jim platy. Vydává také organizační a pracovní řád, spisový řád a skartační řád krajského úřadu a navrhuje radě kraje návrhy na vydávání nařízení.

Ředitel nesmí vykonávat funkce v politických stranách a hnutích (může být však jejich členem), nemůže být ani poslancem, senátorem nebo členem zastupitelstva územně samosprávného celku. Ředitel má právo účastnit se zasedání zastupitelstva a jednání rady kraje s hlasem poradním.

9. Kraje v očích veřejnosti

Zrušení krajských národních výborů se setkávalo se zájmem a podporou veřejnosti. Taktéž průběh debat o zřízení krajů (případně zemí) byl na počátku v okruhu zájmu občanů. Ovšem zdoluhavé a mnohdy neadekvátní debaty a dohady postupně tento zájem utlumily. Před zavedením nových krajů zastávali mnozí občané názor, že se původní krajské zřízení z roku 1960 ani rušit nemuselo.

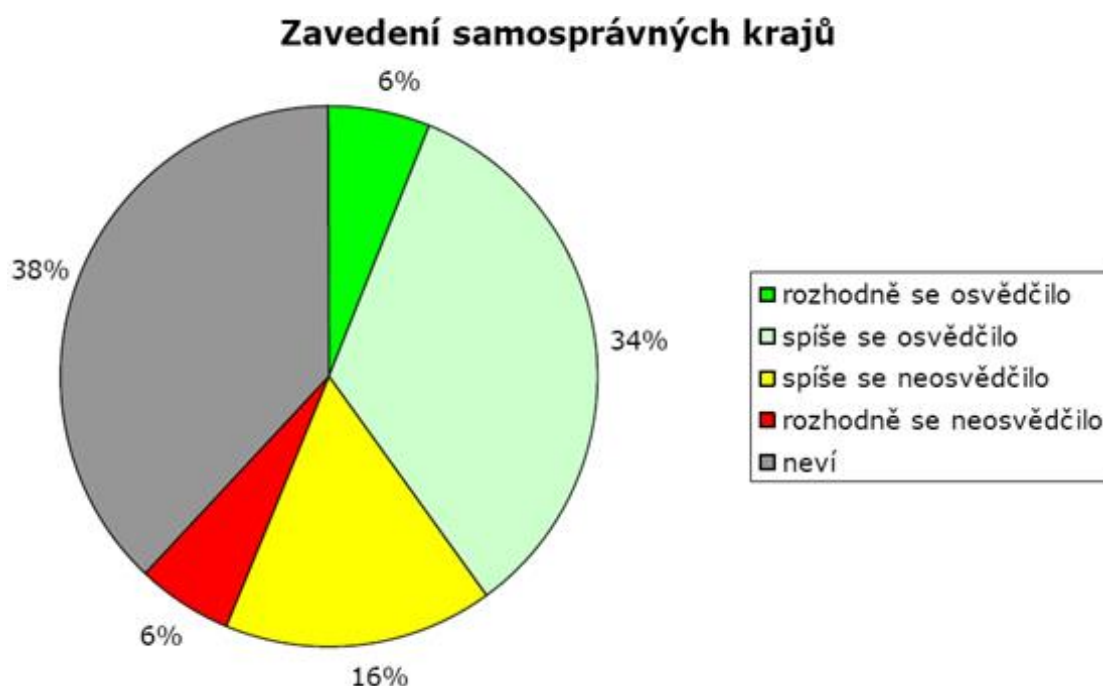
Nezájem a nedůvěra občanů ke krajům se potvrdila v podobě volební účasti v prvních krajských volbách. K volbám tehdy přišlo pouhých 33,64% voličů,³⁸ což byla, ve srovnání s parlamentními volbami, které se konaly o dva roky dříve a zúčastnilo se jich 74,30% voličů, skutečně účast velice nízká. Veřejnost se obávala především růstu byrokracie, vysokých nákladů na zřízení krajů a vzdálení správy od občanů (ve srovnání s okresy). Přes veškeré počáteční problémy fungování krajů se zdá, že postupně roste důvěryhodnost krajských zastupitelstev, posiluje se postavení krajů a veřejnost přivyká novému systému

³⁸ http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_zastupitelstev_kraj%C5%AF_v_%C4%8Cesku_2000

krajské správy. To se patrně odrazilo i ve vyšší volební účasti v krajských volbách v roce 2008, kdy se voleb zúčastnilo 40,30%³⁹ voličů.

Přesto v předvolebních průzkumech veřejného mínění z roku 2008 vyjádřili spokojenost se zavedením krajů jako samosprávných celků jen dvě třetiny Čechů. Téměř 40% občanů nemělo na kraje žádný názor, většina těchto občanů se také nechystala jít k volbám.⁴⁰

Obr. Názor veřejnosti na zavedení samosprávných krajů- říjen 2008

Z činností krajské samosprávy lidé hodnotili nejlépe cestovní ruch, líbila se jim podpora kultury, ochrana památek a životního prostředí a měli pocit, že krajská samospráva přispívá k celkovému rozvoji kraje. Naopak nespokojení byli respondenti se zdravotnictvím, tuto oblast hodnotilo negativně 63% lidí. Mezi další oblasti, se kterými nebyli občané spokojeni, patřily zajištění sociální péče, doprava a bezpečnost.⁴¹

Podle výzkumu⁴², který si nechal Plzeňský kraj zpracovat od společnosti STEN/MARK, a.s. v roce 2004, většina obyvatel kraje přivítala vznik krajské samosprávy. Jako hlavní důvod lidé uváděli fakt, že budou mít větší šanci rozhodovat o věcech týkajících

³⁹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_zastupitelstev_kraj%C5%AF_v_%C4%8Cesku_2008

⁴⁰ <http://domaci.ihned.cz/c1-28932420-cvmm-s-kraji-jsou-spokojeni-dva-z-peti-cechu>

⁴¹ <http://domaci.ihned.cz/c1-28932420-cvmm-s-kraji-jsou-spokojeni-dva-z-peti-cechu>

⁴² <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/fungovani-samospravy-plzenskeho-kraje-z-pohledu-regionalni-verejnosti>

se jejich kraje. Zřízení kraje podle průzkumu přivítala nadpoloviční většina obyvatel (56%), naopak 32% lidí bylo proti zejména z důvodu obavy velkého nárůstu byrokracie. Očekávání, že vznik samosprávného kraje dá větší možnost občanů rozhodovat o jeho záležitostech se podle tohoto průzkumu ne zcela naplnil. Nenaplněná očekávání byla největší u těch obyvatel, kteří se o práci samosprávy zajímají.

9.1 Volby 2012

V roce 2012 se volili krajští zastupitelé ve 13 krajích mimo hlavní město Prahu (tam bylo zvoleno v roce 2010). Nedlouho před volbami se změnila jejich zákonná úprava - zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, byl poslaneckou novelou změněn tak, že při vyhodnocování výsledků hlasování pro posun na první místo kandidátky postačí 5 % preferenčních hlasů (oproti stávajícím 10 %).⁴³ Tato novela také zavedla možnost volit s voličským průkazem.

Tyto volby do krajských zastupitelstev znamenaly historicky nejhorší porážku vládních stran. Češi si po čtyřech letech opět volili nová krajská zastupitelstva. Velká část z nich využila krajských voleb k vyjádření názoru na vládu tehdejšího premiéra ČR Petra Nečase. Ovšem ani tento rok nebyl na volební účast nijak výjimečný a voleb se účastnilo pouze 36,89 % voličů. Nejvyšší volební účast byla v Kraji Vysočina (41,05 %), naopak nejmenší v Karlovarském kraji (31,57 %).⁴⁴ Z globálního úhlu pohledu se jednoznačným vítězem stala levice, když rámci krajů zvítězila Česká strana sociálně demokratická (slavila triumf v 9 krajích) a dva kraje získala Komunistická strana Čech a Moravy. Pravice odešla poražena, po jednom kraji získala ODS a Starostové pro Liberecký kraj.

Velmi důležitým momentem v těchto volbách byl vzestup nejrůznějších regionálních stran, sdružení či uskupení. Fakt, že voliči dávali hlas těmto stranám se často spojuje s tím, že nebyly regionální uskupení spojovány s velkými korupčními kauzami, které se v té době hodně objevovaly u parlamentních stran. Důležité pro voliče bylo ovšem jistě i to, že tato regionální sdružení poukazovala na problémy daného kraje a nepouštěla se do řešení celostátních problémů.

⁴³ <http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/klaus-podepsal-volebni-zakon-na-zastupitelstvo-bude-stacit-mene-preferenci-776191>

⁴⁴ http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_zastupitelstev_kraj%C5%AF_v_%C4%8Cesku_2012

Plzeňský kraj – výsledek voleb 2012 ⁴⁵

Rozdělení mandátů

Název uskupení	Počet hlasů (absolutně)	Počet hlasů (v procentech)	Počet získaných mandátů	Změna mandátů
Občanská demokratická strana	44 160	26,48	15	+1 ▲
Česká strana sociálně demokratická	41 519	24,89	15	-4 ▼
Komunistická strana Čech a Moravy	34 919	20,93	12	+3 ▲
TOP 09 a Starostové a nezávislí pro Plzeňský kraj nezávislí pro Plzeňský kraj	9 175	5,5	3	+3 ▲
Koalice pro Plzeňský kraj (KDU-ČSL, Nestr. a SsČr)	7 758	4,65	0	-3 ▼
ostatní	36 985	17,55	0	-
celkem (účast 38,21 %)	166 758		45	

Přes nominální vítězství ODS vedené bývalým ministrem spravedlnosti Jiřím Pospíšilem zůstali občanští demokraté v Plzeňském kraji v opozici. Hejtmanský post obhájil Milan Chovanec z ČSSD, který předcházející menšinové vládnutí s podporou KSČM přeformátoval v koaliční smlouvě s toutéž stranou. V lednu 2014 po jmenování ministrem vnitra odstoupil Chovanec z funkce hejtmana a byl nahrazen dosavadním náměstkem Josefem Šlajsem.

⁴⁵ http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_zastupitelstev_kraj%C5%AF_v_%C4%8Cesku_2012

10. Plzeňský kraj

Plzeňský kraj, jak již bylo uvedeno výše, je dle rozlohy třetím největším krajem v České republice. Počtem obyvatel se však řadí ke krajům menším. Na celkovém počtu obyvatel České republiky se podílí 5,4 %, což ho řadí na deváté místo. Z pohledu zalidněnosti je Plzeňský kraj za Jihočeským druhým nejrředčeji zalidněným krajem v České republice. Je to způsobeno mimořádně nízkou hustotou zalidnění v přihraničních oblastech. Hlavním centrem kraje je Plzeň, jejíž počet obyvatel (cca 170 tis.) tvoří více než 30% obyvatelstva kraje. Plzeň svými funkcemi výrazně ovlivňuje celé území kraje, nejvíce však jeho centrální část. Okresy v jeho jižní a západní části - tedy Klatovy, Domažlice a Tachov jsou samostatnější a jejich vazba na Plzeň se projevuje až na vyšší úrovni. Je zde patrná i vazba regionu k hlavnímu městu Praze.

V regionu chybí města střední velikosti. Po Plzni, ve které žije více než 30 % obyvatel kraje, jsou druhým největším městem Klatovy (cca 4 % obyvatel kraje). Ve zbývajících čtyřech městech s více než 10 tisíci obyvateli, tj. Rokycanech, Tachovu, Sušici a Domažlicích žije přibližně 9 % obyvatel regionu. Vzhledem k nízké hustotě zalidnění v regionu mají pro systém osídlení kraje význam malá města s 5 - 10 tisíci obyvateli, která plní funkce center venkovského osídlení pro svá zázemí.

Od začátku 90. let se výrazně na venkovské struktuře obyvatelstva projevuje odliv lidí do větších měst, kam odcházejí především mladší lidé. Toto je způsobeno jednak lepší dostupností některých služeb ve městech a jednak vyšší životní úrovni obyvatel měst oproti obyvatelům venkova. Tento, do jisté míry problém, je třeba řešit podporou venkovských sídel, u kterých je žádoucí stabilizace nebo posílení jejich pozice v systému osídlení, jelikož tato sídla mají zásadní význam pro zachování sídelní struktury ve venkovských oblastech. Lze toho dosáhnout opatřeními pro obnovu a rozvoj venkova a venkovských sídel, rozvojem zemědělství, lesnictví a rybářství a s tím souvisejícím rozvojem venkovské infrastruktury. Venkov je třeba oživit a ekonomicky posílit rozvojem ekonomických aktivit na jeho území, například podporou malých podniků, obnovou řemesel, podporou cestovního ruchu, pro který má Plzeňský kraj přírodní i kulturně-historické předpoklady a služeb s tím souvisejících. Též podporou vzniku nových pracovních příležitostí, rozšíření nabídky kvalitního bydlení apod. Osobně si myslím, že Plzeňský kraj má velmi výhodnou strategickou polohu, jelikož leží mezi hlavním městem České republiky Prahou, která je ekonomicky nejsilnějším městem

ČR a Bavorskem, které je jedním z nejvyspělejších regionů Evropské unie s podobnými přírodními podmínkami, jaký má Plzeňský kraj.

Jak se výše uvedené povede, uvidíme do budoucna. Z mého pohledu se již značné kroky provedly - velmi pozitivně hodnotím vytvoření Euroregionů měst a obcí na české a německé straně, které spolupracují např. při ochraně přírody či v rámci ekonomické spolupráce, kdy německé firmy vytváří nové pracovní příležitosti pro příhraniční regiony. Bylo by určitě dobré a myslím i potřebné, aby se podpora venkovských oblastí stala jedním z důležitých bodů politiky EU, jelikož zde nadále hrozí vylidňování území a zánik některých sídel.

11. Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá krajským zřízením v České republice a to jeho působností a postavením, ale i dalšími aspekty a pojmy, které je dobré a myslím i potřebné o krajském zřízením vědět. Cílem práce nebylo dopodrobna probrat jednotlivé aspekty krajského zřízením, ale poskytnout čtenáři pokud možno ucelený pohled na kraje jako takové, aby se čtenář v dané problematice mohl lépe orientovat. V této závěrečné části bych proto chtěl shrnout poznatky, které jsem při tvorbě práce získal a dále bych chtěl zhodnotit cíle, které jsem si v úvodu práce stanovil.

První část mé práce se věnuje teoretickému vymezení pojmu „Veřejná správa“ a také její součásti - státní správě. Veřejná správa, jako jeden z hlavních pojmů správního práva, je často zmiňována ať už v odborné literatuře nebo např. ve sdělovacích prostředcích. Bylo tedy důležité vysvětlit čtenáři, co to vlastně veřejná správa je a čím se zabývá. Čtenář je zde rovněž informován, že se veřejná správa dělí na státní správu a samosprávu. Popisu a podstatě státní správy se věnuje první část práce. Samosprávě a to té pro tuto práci stěžejní – územní, se věnuje druhá část práce, ve které jsem popsal pojem územní samosprávy, aby si čtenář učinil představu, o co se vlastně jedná. Dále jsem zde shrnul právní úpravu územní samosprávy, aby bylo patrné, kde a od kdy je územní samospráva zakotvena v právním řádu České republiky. Je zde popsána i transformace veřejné správy a samosprávy a s tím spojené ustanovení krajů, které jsou jednotlivě charakterizovány sestupně podle velikosti.

V závěru této části je zmíněno ukončení činnosti okresních úřadů, což je dle mého názoru jeden ze stěžejních kroků transformace veřejné správy a seznámení s tím, jaké agendy převzal kraj po okresních úřadech. Třetí část práce se věnuje postavení krajů a čtvrtá pak jejich působnosti. Z názvu práce je zřejmé, že tyto kapitoly jsou pro práci nejdůležitější. Ve třetí části jsem čtenáře obeznámil s tím, kde jsou kraje právně zakotveny a co vlastně kraj je. Část věnující se působnosti krajů je důležitá pro pochopení úkolů kraje a to jak v samostatné působnosti, tj. to co kraje mohou, tak i v přenesené působnosti, tj. to co kraje musí. V páté části jsem se věnoval dozoru státu nad výkonem přenesené i samostatné působnosti krajem. Zde se čtenář dozví především to, komu provádění dozoru přísluší a co se dozorem rozumí. Následující kapitola je věnována financování kraje a jsou zde uvedeny příjmy a výdaje kraje tak, aby si o nich mohl každý udělat základní představu. V této pasáži je rovněž pro čtenáře z našeho kraje zajímavé to, že dle posledních údajů je Plzeňský kraj

jediným krajem České republiky, který není zadlužený, což je jistě radostné zjištění. V předposlední části práce jsem se zabýval orgány kraje, jejich stručným popisem, úkoly a pravomocemi, které jednotlivé orgány mají.

Na závěr jsem se věnoval otázce, jak kraje a krajské zřízení jako takové vnímá veřejnost. Při tomto jsem užil údajů dostupných především z internetových stránek. Myslím si, že právě tomuto tématu, tedy jak kraje vnímá veřejnost, by bylo přínosné věnovat více času a prostoru. V rámci toho by bylo zajímavé učinit empirický výzkum. V tomto výzkumu by se za pomoci např. rozhovorů, dotazníků, ankety aj. nejlépe posoudilo to, jak krajské zřízení vnímá v současné době, tedy po cca 15 ti letech fungování krajů veřejnost a jaký je její názor na kraje. Tento výzkum by se mohl provést jak na území jednotlivých krajů, tak i v rámci celé ČR. V tomto výzkumu by se nejlépe zhodnotilo, jak se kraje za dobu svého působení osvědčili, co dělají dobře, nebo co by naopak mohly dělat lépe.

Téma vyšších územně samosprávných celků, tedy krajů, kterým jsem se v této práci věnoval je velice zajímavým tématem. Dle mého názoru mají kraje v rámci veřejné správy a samosprávy své nezastupitelné místo a jejich zřízení a fungování do současné doby hodnotím pozitivně. Samozřejmě by se dalo hodně věcí ještě zlepšit a toto je úkol do budoucna jak pro zákonodárce, tak hlavně pro lidi, kteří jsou v krajích nějakým způsobem zainteresováni. Věřím, že tato práce poskytne čtenáři srozumitelnou a výstižnou formou ucelený pohled na postavení a působnost krajů v České republice, což byl její cíl.

12. Résumé

This thesis deals with the regional authorities in the Czech Republic and their position and competence. The aim of the thesis was to discuss in detail various aspects of the regional system and if it's possible to provide readers a comprehensive view.

I tried to explain theoretical definitions of „Public Administration" and it's component „state administration“. I described the concept of regional authorities to make the reader an idea of what it was. And regional authorities are individually characterized in order by size.

I focused on self-competence - what the region can, and delegated powers- what the region needs. One chapter is devoted to the financing of the region. In this passage, the reader of our region finds that according to recent data Pilsen Regio is the only region of the Czech Republic, which is not indebted. In the penultimate part I deal with regional bodies, their brief description, tasks and powers that individual institutions have.

Theme of self-governing units is a very interesting topic. In my view, regions and local governmentst have irreplaceable role, and their establishment and functioning I assess positively. A lot of things could be improved, of course.

I believe that this work will provide readers understandable and concise form a comprehensive view of the regional authorities in the Czech Republic and their position and competence which was its goal.

13. Seznam použité literatury

Literatura

1. Cogan, R.: Krajské zřízení, ASPI, Praha 2004
2. Čmejrek, J., Kopřiva, R.: Základy veřejné správy, ČZU, Praha 2007
3. Grospič, J.: Vostrá, L.: Reforma veřejné správy v teorii a praxi, Aleš Čeněk, Plzeň 2004
4. Hendrych, D. a kol.: Právníký slovník, C.H.Beck, Praha 2003,
5. Hendrych, D. a kol.: Správní právo, Obecná část, C.H.Beck, Praha 2009
6. Hledíková, Z., Janák J., Dobeš J.: Dějiny správy v českých zemích od počátku po současnost, Lidové noviny, Praha 2005
7. Horzinková, E., Novotný, V.: Základy organizace veřejné správy v ČR, Aleš Čeněk, Plzeň 2008
8. Koudelka, Z.: Průvodce územní samosprávou, Linde, Praha 2003
9. Pomahač, R., Vidláková, O.: Veřejná správa. C.H.Beck, Praha 2002
10. Průcha, P.: Správní právo, Masarykova univerzita, Brno 2007
11. Sciskalová, M., Gongol, T.: Základy správního práva a veřejné správy, Karviná 2006
12. Schelle, K. a kol.: Základy veřejného práva, Brno 1993
13. Svoboda, K., Grospič, J., Vedral, J., Plíšek, M.: Územní samospráva a státní správa, Eurounion, Praha 2003
14. Valeš, L. a kol.: Politologické aspekty veřejné správy, Aleš Čeněk, Plzeň 2006

Internetové zdroje

<http://obce.sweb.cz/>

<http://www.kraj->

lbc.cz/public/ekon/006_p01_strednedoby_rozpocetovy_vyhled_kraje_2009_2013_25da517f95.pdf

http://www.plzensky-kraj.cz/sites/default/files/users/u1005186/mpk_prosinec_2014_web_i.pdf

http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_zastupitelstev_kraj%C5%AF_v_%C4%8Cesku_2000

http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_zastupitelstev_kraj%C5%AF_v_%C4%8Cesku_2008

<http://domaci.ihned.cz/c1-28932420-cvmm-s-kraji-jsou-spokojeni-dva-z-peti-cechu>

<http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/fungovani-samospravy-plzenskeho-kraje-z-pohledu-regionalni-verejnosti>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_zastupitelstev_kraj%C5%AF_v_%C4%8Cesku_2012

<http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/klaus-podepsal-volebni-zakon-na-zastupitelstvo-bude-stacit-mene-preferenci-776191>

Zákony

Ústavní zákon č.1/1993 Sb., Ústava ČR.

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků.

Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní řízení)

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské řízení)

Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Zákon č. 157/2002 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky
do majetku krajů

Zákon č. 243/2002 Sb., o rozpočtovém určení daní

Zákon č. 248/2002 Sb.,

Zákon č. 250/2002 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územně samosprávných

Zákon č. 218/2002 Sb., služební zákon.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

14. Seznam příloh

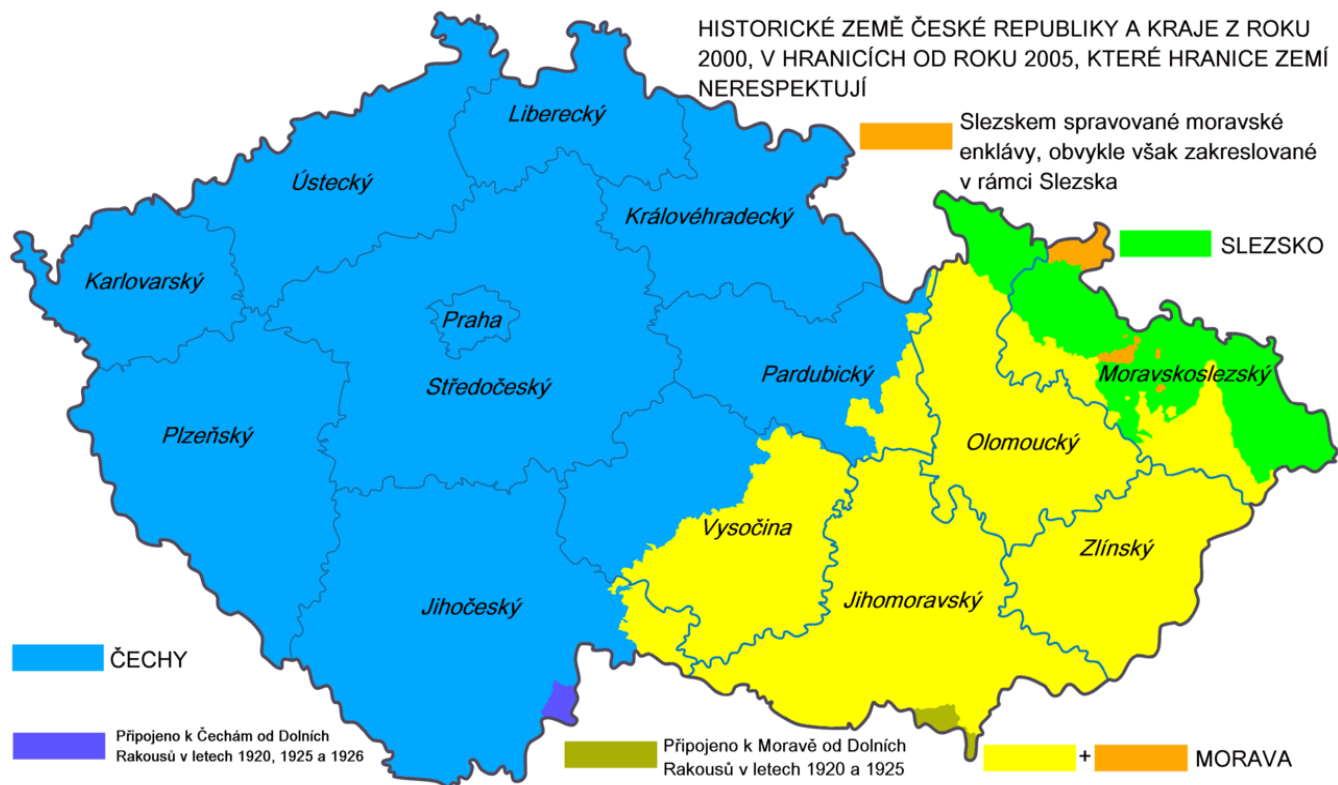
1. Znak krajů ČR
2. Historické země ČR versus hranice krajů ČR
3. Spojení krajů do NUTS - 2
4. Srovnání krajů podle velikosti a počtu obyvatel (k 30.9.2010)
5. Odhad vývoje počtu obyvatel jednotlivých krajů ČR
6. Graf: Plzeň – Evropské město kultury

Příloha č. 1 - Znaky krajů ČR

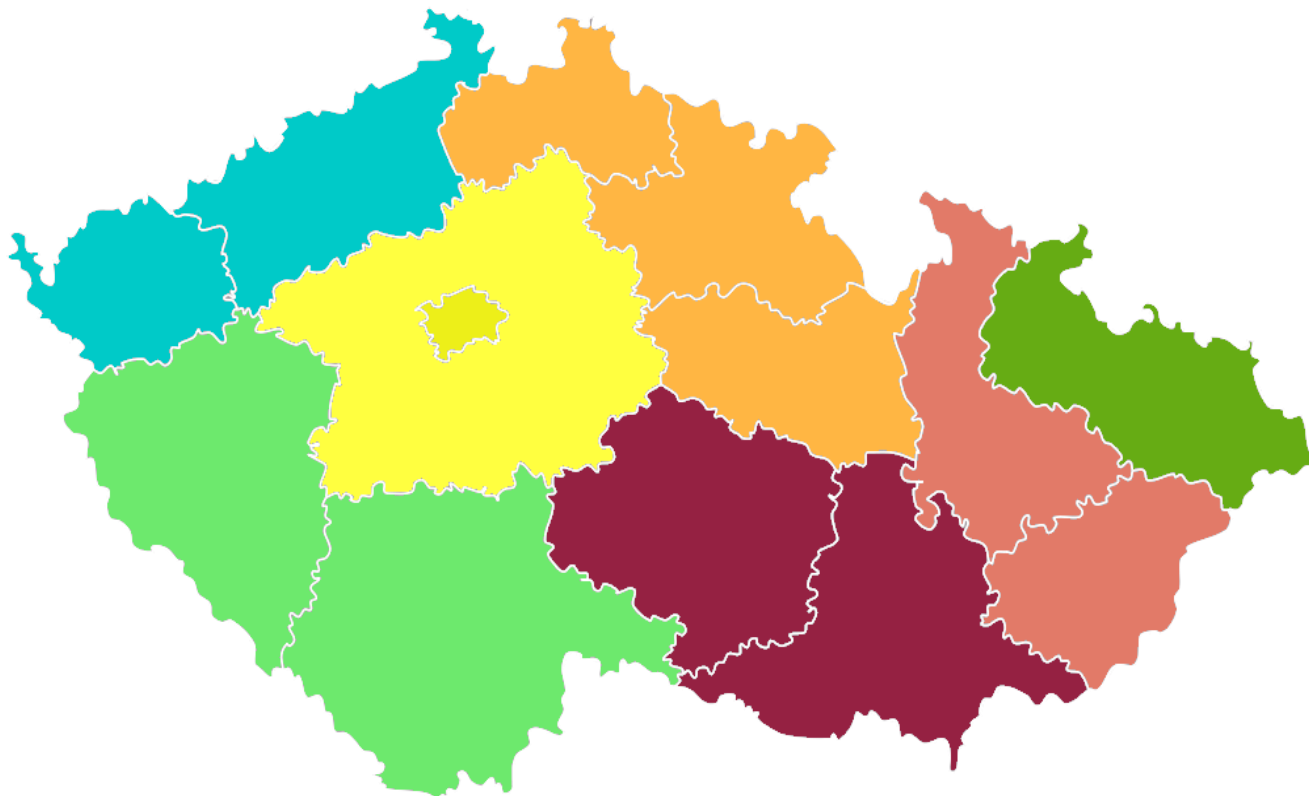
Zdroj: <http://vlast.cz/historicke-zeme-a-kraje/>

Příloha č. 2 – Historické země ČR versus hranice krajů ČR v současnosti

Zdroj : http://cs.wikipedia.org/wiki/Kraje_v_%C4%8Cesku

Příloha č. 3 – Spojení krajů do NUTS-2

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/CZ-NUTS#/media/File:NUTS_CZ-Regio.png

Příloha č. 4 - Srovnání krajů podle velikosti a počtu obyvatel (k 30.9.2010)

Srovnání krajů podle velikosti a počtu obyvatel (vč. Prahy)

KRAJE ČR PODLE VELIKOSTI (V KM ²)			KRAJE ČR PODLE POČTU OBYVATEL (K 30. 9. 2010)		
1.	Středočeský	11 015	1.	Středočeský	1 261 249
2.	Jihočeský	10 057	2.	Hlavní město Praha	1 254 317
3.	Plzeňský	7 561	3.	Moravskoslezský	1 244 172
4.	Jihomoravský	7 196	4.	Jihomoravský	1 154 191
5.	Kraj Vysočina	6 796	5.	Ústecký	836 134
6.	Moravskoslezský	5 427	6.	Olomoucký	641 797
7.	Ústecký	5 335	7.	Jihočeský	638 291
8.	Olomoucký	5 267	8.	Zlínský	590 673
9.	Královéhradecký	4 758	9.	Plzeňský	571 980
10.	Pardubický	4 518	10.	Královéhradecký	554 912
11.	Zlínský	3 963	11.	Pardubický	516 943
12.	Karlovarský	3 315	12.	Vysočina	514 756
13.	Liberecký	3 163	13.	Liberecký	439 817
14.	Hlavní město Praha	496	14.	Karlovarský	307 453

Zdroj: Český statistický úřad (www.czso.cz)

Zdroj: Český statistický úřad (www.czso.cz)

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příloha č. 5 - Odhad vývoje počtu obyvatel jednotlivých krajů

Odhad vývoje počtu obyvatel jednotlivých krajů (v tis.)								
Kraj	2013	2021	2031	2041	2051	Pořadí v r. 2051	Změna 2013 - 2051	Změna v %
Středočeský kraj	1291,8	1370,9	1440,0	1478,1	1492,5	1.	200,7	15,54%
Hl. m. Praha	1246,8	1250,1	1279,2	1321,3	1385,4	2.	138,6	11,12%
Jihomoravský kraj	1168,7	1170,8	1163,1	1144,0	1122,2	3.	-46,5	-3,98%
Moravskoslezský kraj	1226,6	1183,5	1123,8	1052,9	978,5	4.	-248,1	-20,23%
Ústecký kraj	826,8	813,8	789,6	756,2	718,5	5.	-108,3	-13,10%
Jihočeský kraj	636,6	637,7	631,3	617,2	600,1	6.	-36,5	-5,73%
Plzeňský kraj	572,7	577,5	577,8	572,8	566,3	7.	-6,4	-1,12%
Olomoucký kraj	637,6	626,3	609,8	586,8	561,7	8.	-75,9	-11,90%
Královeský kraj	552,9	546,7	535,3	519,2	502,1	9.	-50,8	-9,19%
Zlínský kraj	587,7	574,8	553,5	526,0	496,0	10.	-91,7	-15,60%
Pardubický kraj	516,4	513,8	508,5	498,5	487,3	11.	-29,1	-5,64%
Kraj Vysočina	511,2	503,3	490,4	471,6	449,9	12.	-61,3	-11,99%
Liberecký kraj	438,6	438,8	435,4	427,9	419,3	13.	-19,3	-4,40%
Karlovarský kraj	301,7	291,2	277,9	263,4	250,2	14.	-51,5	-17,07%

Zdroj: Český statistický úřad

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Jak vnímáte akce typu Evropské hlavní město kultury?

- Vnímám to pozitivně, je to dobrý impulz pro kulturní dění v regionu a propagaci celé České republiky v zahraničí
- Vnímám to negativně, jde o megalomanství z veřejných peněz, které by byly potřeba jinde
- Nevím / je mi to jedno

Základ: Všichni respondenti, n = 510

Zdroj: <http://strategie.e15.cz/zurnal/stem-mark-plzen-2015-laka-k-navsteve-petinuinternetove-populace-1158495>